

VESTNIK

NOTICIERO

5-6

1976

XXVII

VESTNIK je glasilo slovenskih svobodnjakov, vključenih v ZDSPB. Izdaja ga konzorcij. Predsednik Bogumil Pregelj, Ramón Falcón 4158, Buenos Aires. Ureja uredniški odbor. Naslov uredništva in uprave: Ramón Falcón 4158. Sucursal 7, Buenos Aires.

VESTNIK (Noticiero) es el informativo de los combatientes anticomunistas eslovenos. Editor y redactor responsable: Bogumil Pregelj, Ramón Falcón 4158, Sucursal 7, Buenos Aires.

VESTNIK (Noticiero) is the voice of slovenian anticommunist veterans.
Ovitek: arh. Jure Vombergar

Registro Nacional de la Propiedad Intelectual No. 1.211.703 — 11-9-73

Naj nas — vse protikomunistične borce — naš veliki junijski spominski dan združi v globoki molitvi za pobite junake, in v prisegi, da hočemo boj proti komunizmu složno in vztrajno nadaljevati do zmage.

NOVA NAROČNINA ZA LETO 1976

Za Argentino: 200,00 pesov (ki velja začasno);

za ZDA, Kanado in Evropo: 6 dolarjev;

za Južno Ameriko: 5 dolarjev.

Za letalsko dostavljanje doplačati 4 dolarje.

Naročnino poravnajte pri poverjenikih, v Argentini tudi v Dušnopastirski pisarni.

VESTNIK-NOTICIERO

XXVII

— 5/6 —

20. 4. 1976

La renovación redentora lograda a través del sacrificio

El Presidente de la Nación Argentina teniente general Jorge Rafael Videla dirigió —con motivo de la festividad de la Pascua— un mensaje, del cual extraemos los siguientes conceptos:

“La Pascua que nos une en la exaltación de nuestro sentimiento religioso y de nuestra espiritualidad, expresa más que un hecho milagroso. Ella simboliza, con la tremenda convicción del mensaje del Salvador, la renovación redentora lograda a través del sacrificio.

“Esta es nuestra verdad como cristianos y de ella estamos obligados a dar testimonio auténtico, viviendo nuestra vida con:

“Fe en la necesidad de renovarnos del pecado.

“Esperanza de alcanzar la gloria de nuestra redención.

“Amor para aceptar el camino del sacrificio.

“Las Fuerzas Armadas asumieron el poder como ineludible consecuencia de un estado de necesidad nacional. Fue la crisis moral, económica y social del país el exclusivo factor determinante de la decisión del 24 de marzo último.

“Vamos hacia un cambio en profundidad, cambio en lo moral, político y económico.

“En estos días de piadoso recogimiento, renovemos nuestra fe en el destino nacional. Y dispongámonos a asegurarlo a través del trabajo y la perseverancia de todos”.

BODIMO LUČI, TO JE NAŠ POKLIC

(Besede zveznega predsednika, pisatelja Karla Mauserja udeležencem občnega zbora DSPB v Gilbertu.)

Dragi sočlani in prijatelji:

V prvi vrsti v imenu Zveze društev slovenskih protikomunističnih borcev pozdravljam vse, ki ste se zbrali k rednemu občnemu zboru.

Spet je minilo leto in spet boste zbirali svoj odbor. Dobro vem, prihajamo v čas, ko mi vsi, ki smo preživeli komunistično revolucijo v Sloveniji, gledamo okoli sebe in si postavljamo vprašanja: Kako dolgo bo vsaj še tako, kakor je zdaj? Kaj bo ostalo od našega dela čez leta? Kaj pomenijo in kaj lahko še naredimo?

Ste se že kdaj vozili ponoči z avijonom? Spominjam se poti v Argentino. Sredi noči, z višine 30.000 čevljev sem nad samotno pokrajino globoko spodaj videl drobno luč. Samotna je bila videti kakor zvezda.

In sem mislil: tam je nekdo. Morda v hiši, morda v svetilniku. Nekdo je, ker bi sicer ne gorela luč.

Glejte, dragi prijatelji, če v nas gori ideja, da je svoboda čudovita dobrina, če v nas gori prepričanje, da za ohranjanje svobode nobena žrtev ni prevelika, če v nas še gori plamen, ki ga v človeka vsaja vera, potem bo vsak, ki hodi v temi dvomov, nesigurnosti in obupa lahko veselo rekel: Tam je nekdo, ker bi sicer ne gorela luč.

Že v tem, da svetimo, mu bomo v pomoč, v uteho in v upanje.

Poklicani smo, da smo luči. Svetiti je naš poklic. Naj nihče ne misli, da ne more biti luč. Lahko svetiš z besedo, lahko svetiš samo z veselim pozdravom človeku, ki ga srečaš, z malo uslugo takemu, ki je niti ne pričakuje -- sto in sto načinov je biti luč. Mi vsi, ki smo združeni v organizaciji protikomunističnih borcev, smo dolžni biti luč vsem tistim, ki se jim zdi, da je težka preteklost, v kateri smo izgubili tisoče in tisoče že sprhnela z mrtvimi vred. Dolžni smo biti luč vsem, ki se jim zdi, da lahko brodijo nekje po sredini, da se ne zamerijo ne na desno in ne na levo.

Ni lahko biti luč v tem času, ko toliko zginevajo v temo. Zasludujem slovensko časopisje po svetu in včasih najdem v njem imena ljudi, ki sem jih poznal. Nekoč so bili z nami, zdaj niso več. V dobrih, prijateljskih odnosih so z režimom doma in z režimskimi predstavniki med nami.

Niso hoteli biti več luč, ker se jim je menda zdelo, da niso več moderni. Moderno je biti na tisti strani, ki zmaga. Kako, jim je vseeno.

Če hočeš biti luč, se navadno znajdeš na tisti strani, ki je videti v manjšini. Toda ne pozabimo na eno: samo luč je, ki razganja temo, samo luč je, ki skoz temo kaže pot. Tema nikdar temi ne more svetiti.

Bodimo luči, to je naš poklic. Nič mogočen, preprost je, toda bolj nobenega poklica naš svet danes ni potreben.

Še eno bi rad vsem položil v srce. Zveza vam je poslala pismo, da smo na prošnjo uprave Vestnika zvišali naročnino za Ameriko in Kanado na šest dolarjev. Do zdaj je bila pet dolarjev, toda strahna inflacija v Argentini in zelo zvišana poštnina ne pušča druge poti kakor te. Vestnik je lepa luč, naša luč in reči moram, da bi bila velika škoda, če bi ugasnila. Mirno in stvarno pisanje postavlja Vestnik v vrsto tistih revij, ki bodo ohranile svojo veliko vrednost.

Skušajte po svojih močeh poleg naročnine darovati kaj v njen sklad. Naj bo to res naša revija, ki vse povezuje.

Morda sem videti nemoderen, ko za konec rečem še tole: **Molimo drug za drugega**, ker smo drug drugemu potrebni. Trdno verujem, ko bomo vsi, ki smo nekoč trpeli, prišli do spoznanja, da smo drug drugemu potrebni, bo v slovenski skupnosti čudovit mir, ki bo že sam po sebi najlepša luč.

Z najlepšimi pozdravi vsem vam in vašim družinam
vaš vdani

Karel Mauser l. r.

Cleveland, Feb. 19 - 1976

Ivan Cankar

GOSPOD STOTNIK

Dne 10. maja 1976 bomo Slovenci praznovali 100-letnico rojstva enega izmed največjih umetnikov slovenske besede — *Ivana Cankarja*. V počastitev te stoletnice bomo danes objavili njegovo črtico „Gospod stotnik.“

Dokaj časa je že, da so zadobile moje sanje in pač sanje vsakega človeka čisto novo, prav posebno lice. Nič več niso puste blodnje, bežne megle, ki se brez smisla in vzroka prelivajo druga v drugo ter se nazadnje razpuhte v nič. Niso več tiste sanje, ki jih človek zjutraj strmeč ugleda z zaspanimi očmi ter napol smehljaje, napol jezen zamahne z roko: „Vrag vas vzemi, odkoder vas je dal.“ — in ki nato smešnogrozno odkobalijo v brezdno, kakor se ob rani zarji škrtaje poskrijejo v gozd. Sanje, ki jih

sanjam zdaj jaz in ki jih sanjaš ti, so senca prave resnice: pač so oblike strahotno povečane, nadvse čudno pokvečene in skrivenčene, toda resnica le ostane, spoznaš jo koj in srce ti je žalostno.

Hladno jesensko jutro je bilo, megle so se vlačile po dolini in se plazile po strmih rebrih gorá, na vrhovih se je v žarkih zgodnje zarje belil prvi sneg, ki je bil zapadel ponoči. Nebo je bilo jasno; še se je spominjalo na polnočni sneg in na mrzle jutranje zvezde, ali že je čakalo solnca.

Gledal sem skozi okno; to okno še nikoli ni bilo umito, zato sem gledal kakor skozi pajčolan, razločil pa sem natanko vse, kar se je godilo pred menoj; tudi glasovi so bili v čistem jutranjem zraku tako jasni, da sem slišal in razumel vsako besedo. Dvorišče je bilo na ped visoko posuto s črnkastim prahom, ki se je bil čez noč spremenil v mastno blato; s prav takim prahom so bile pokrite tudi nizke strehe barak in uvelo listje oreha, ki je stal samoten sredi dvorišča; pod tem orehom je držal vojak na uzdi osedlanega konja, ki je pohrzaval in vztrepetaval od hlada in nemira.

V dolgi, ravni vrsti je stala kompanija, napravljena, da se še tisto uro napoti na bojišče. Stali so tam kakor od kamna, nobeno oko ni trenilo; sloka telesa so bila narahlo upognjena pod bremenom težkih nahrbtnikov. Nikoli poprej nisem videl na enem samem tesnem kraju toliko mlade lepote. Vsi obrazi so bili še zelo mladostni, skoraj otroški in vsi so bili sveži, kakor v rosi in zarji umiti; tudi v očeh je bila svetla rosa, gledale so kakor iz daljnih krajev, iz lepih sanj; vse pa so bile nepremično uprte v gospoda stotnika, ki je s počasnim, malobrižnim korakom stopal pred nemo vrsto gori in dolí.

Stotnik je bil sila visokega života, za glavo je bil vsíji od kompanije; ogrnjen je bil v ohlapien črn plašč, izpod tega je gledalo dvoje zelo dolgih in tenkih nog; v roki, ki je bila še v rokavici koščena in krempljasta, je držal palico, na katero se je gredoč opiral. V obraz mu nisem videl, ker je bil ves čas obrnjen proti vrsti. Korak za njim je stopal mlad praporščak, ki se je včasih plaho ozrl, kakor se morda ozve človek, ki bi rad pobegnil, pa občuti, da je priklenjen brez usmiljenja.

Še enkrat je gospod stotnik začel od kraja svoje ogledovanje. Postal je pred prvo številko v vrsti, pred visokim, vitkim fantom, ki je strmel nanj s črnimi, zamolklimi očmi. Stotnik je stopil tik predenj.

„Kako ti je ime?“

Fant je povedal svoje ime in tedaj mi je presunilo dušo; saj te poznam, ti lepi mladi fant! Ti zamišljeni, s polnim srcem v veliko prihodnost strmeči! Mož med tovariši, poslušen otrok med modriní starci! Živa veja na drevescu; če bi jo odžagali, bi bilo ranjeno drevo samo!

Stotnik je vprašal nadalje:

„Ali imaš očeta doma?“

„Nimam ga več!“

„Pa koliko bratov in sester?“

„Nimam jih!“

„Ali ti vsaj mati še živi?“

„Mater še imam!“

In luč se je vžgala v zamoklih očeh.

Tedaj je stotnik vzdignil palico, dotaknil se je z okovanim koncem fantovih prsi ter pomignil praporščaku, ki je stal za njim. Ta je potegnil izza rokava zapisnik ter je s tresočo roko zapisal fantovo ime. In fant je prebledel.

Stotnik je šel mimo drugega in se ni ozrl nanj; stopil je do tretjega in si ga je ogledal natanko. Ta je bil pač vesel, zgovoren in glasen mladenič, slovit pevec, ob drobnih ušesih se je vilo par svetlopšeničnih kodrov, sinje oči so na glas prepevale, temnordeče ustnice so se krožile v prijetnem smehljaju.

„Ali imaš nevesto doma,“ je stotnik vprašal.

„Imam jo, gospod stotnik!“

Še glasneje so prepevale sinje oči, v svetlo daljavo je segla pesem.

Stotnik je vzdignil palico, praporščak je pisal. In pesem je ugasnila v sinjih očeh.

Tako je stopal gospod stotnik počasi dalje ob dolgi vrsti; pregledoval je, izpraševal in izbiral. Časih je izpustil po dva in tri, nekaterega niti pogledal ni, časih pa jih je zaznamoval kar po pet in šest zapovrstjo. In zdelo se mi je, da nalašč in preudarno izbira najmočnejše in najlepše.

Prišel je do kraja, poslednjikrat je vzdignil palico, nato se je okrenil. Takrat sem videl njegov obraz in srce mi je utihnilo. Ta obraz je bil brez kože in mesa, namesto oči je bilo izkopanih v lobanjo dvoje globokih jam, dolgi, ostri zobje so se režali nad golo, silno čeljustjo. Stotniku je bilo ime Smrt.

„Naprej... marš!“

Kompanija se je sunkoma zaokrenila ter se napotila s čvrstimi koraki v meglo nizdol. Pred njo je jezdil gospod stotnik; visoko iznad megle se je dvigal njegov črni plašč. —

— — —

Tudi pri knjigah velja, kar opazamo pri vžigalicah: čim slabše so, tem več jih porabimo in tem več jih razpeča trgovec.

Josip Mencinger

Kar sem dosegel v življenju, gre na račun potrpežljivosti.

Newton

KAKO BIVŠI KOMUNIST SODI O KOMUNISTIH

Nič ni čudnega, če prvi politični pretresljali, ki so pretresli Kominterno name niso napravili nobenega vtisa. Vzrok teh kriz je bila okoliščina, da vse najvažnejše partije članice tudi po formalnem sprejetju 21 točk, katere je predpisal Lenin, kot pogoj za vstop v Kominterno, še daleč niso predstavljale homogene enotnosti. Vse so bile sicer složne v obsodbi imperialistične vojne in njenih posledic, kakor tudi v kritiki reformističnih izjav II. Internacionalne, toda v vsem ostalem pa so kazale iste dobre kot slabe strani svojih domovinskih razmer.

Zaradi tega so obstojale med ruskim boljševizmom, ki je nastal v deželi, katera ni poznala nobenih političnih svoboščin in družbenih raznolikosti ter skupinami levičarskih radikalnih socialistov v zahodnoevropskih deželah bistvene razlike.

Tako je bila zgodovina Komunistične Internacionalne zgodovina cepljen na razne frakcije in cele vrste intrig ter nasilstev ruske skupine, ki je bila vodilna in katera je zadušila vsak poskus drugih včlanjenih partij, ki so hotele obdržati svoje neodvisno mnenje. Ena za drugo so bile prisiljene, da so pretrgale svoje vezi z Kominterno.

Tokovi, ki so bili zelo dovezetni za parlamentarne in demokratične oblike (n. pr. Frossard), skupine, ki so se hotele udeleževati na zakonit način in brez uporabe nasilja (Pavel Levi), liberalni elementi, ki so še verjeli v iluzijo, da se bo sovjetski režim demokratiziral (Roland-Holst), revolucionarne strokovne organizacije, ki so se upirale brezpogojni podreditvi birokraciji Komunistične partije (Pierre Monatte, André Nin), skupine, ki niso hotele pretrgati svojih vezi z socialnimi demokrati (Brandler, Bringolf, Tasca) in skrajna levica, ki je obsojala vsako oportunistično koncesijo (Bordiga, Ruth Fischer, Boris Souvarin), vse te marksistične skupine so bile primorane pretrgati z sovjetsko komunistično partijo.

Te notranje krize so se odigravale izven mojega območja pa me zato sploh niso zanimale. Ne omenjam tega zato, ker bi bil mogoče ponosen na to, — prav nasprotno je res — temveč zato ker želim pojasniti moj takratni duševni položaj.

Naraščajoča tiranija ter birokracija Komunistične Internacionalne sta me sicer odbijali, toda nekateri zelo važni razlogi so me velikokrat odvrnili od tega, da nisem že takrat komunistom obrnil hrbta. Ti razlogi so bili ali solidarnost z zaprtimi ali celo pobitimi tovariši, potem okoliščina, da v takratni Italiji ni obstojala še nobena antifašistična organizacija, a v nekaterih slučajih tudi npravni polom tistih, ki so pretrgali vezi s komunisti, najbolj pa seveda iluzionistično upanje, da bo v slučaju notranje krize sovjetskega režma Komunistična Internacionalna ozdravela in sicer z naslonitvijo na zahodnoevropski proletariat.

Med 1921 in 1927 sem imel večkrat priložnost obiskati Moskvo in se kot član komunističnih delegacij udeležiti kongresov in zborovanj sovjetske Eksekutive. Kar sem že takrat opazil pri ruskih komunističnih, tudi pri nenavadnih osebnostih kot n. pr. pri Leninu in Trockemu, je bilo dejstvo, da so bili povsem nesposobni razpravljati o nekem nasprotujočem mnenju. Nasprotnik je bil in sicer samo zaradi tega, ker si je upal izraziti svoje lastno mnenje, že vnaprej izdajalec, oportunist, skratka človek, ki se je prodal. Nekega dobro hotečega nasprotnika si ruski komunisti vobče ne morejo predstavljati.

Nezaslišana zabloda je, če si tkzv. materialisti in racionalisti v svojih

polemikah še upajo v vznešenih besedah izreči obsodbo nad izobraženci, ki so drugačnega mnenja. Tu je v resnici potreben povrat k starim procesom razpizpiz inkvizicije, če hočemo najti približno podobnost brezkritičnega zaslepljenja. Ko sem 1922 odhajal iz Moskve, mi je Aleksandra Kolontajeva dejala: „Če boš nekega lepega dne bral v časopisih, da me je Lenin dal zato zapreti, ker sem v Kremlju pokradla srebrne žlice, potem pomeni taka verzija samo to, da se jaz v nekem brezpomembnem gospodarsko-političnem vprašanju nisem povsem strinjala z njim!“

Kolontajeva se je na zahodu naučila smisla za ironijo, katere se je poslužila samo v razgovoru z zahodnimi prijatelji. Že takrat, v mrzličnih letih porajajoče se socialistične državnosti, ko še nova „pravovernost“ ni zavojevala vseh panog kulturnega življenja, se je bilo izredno težko sporazumeti z ruskim komunistom, četudi smo razpravljali o čisto enostavnih in naravnih vprašanjih. Še manj razumevanja so pokazali, če smo se pogovarjali o pomenu svobode za zahodnega človeka, seveda tudi za delavca.

Spominjam se, kako sem neki ravnateljici državne založbe skušal obrazložiti, da se mora ona pravzaprav sramovati zaradi ponižujočih okoliščin, v katerih mora ustvarjati sovjetski pisatelj. Kljub večurni debati me sploh ni mogla razumeti. Ko sem ji na koncu dejal, da pomeni svoboda možnost dvoma, pravico se zmotiti, pravico iskanja in eksperimentiranja in možnost, vsaki avtoriteti, vseeno ali je to avtoriteta na književnem, umetniškem, filozofskem, religioznem, socialnem ali političnem področju povedati svoj osebni ne, se je zgrozila ter vsa v strahu zajecjajala: „Toda to je, to je že kontrarevolucionarno!“

Nato se je hotela na svoj način revanžirati in mi je dejala: „Mi smo srečni, ker nimamo vaše svobode, imamo pa namesto tega sanatorije!“ Ko sem jo nato opozoril, da izraz „namesto tega“ nima smisla, kajti svoboda ni proizvod za izmenjavo, a razen tega imajo sanatorije tudi države, ki ne poznajo socializma, se mi je zasmejala in mi rekla, da se hočem na vsak način pošaliti z njo. Ta neverjetna naivnost me je tako prevzela, da nisem več debatiral z njo.

Navdušenje, katerega je pokazala ruska mladina v prvih letih gradnje novega sveta, od katerega so vsi pričakovali, da bode bolj človeški, kot je bil stari, je bilo potem razočaranje tem večje, ko so pretekla leta in se je nova vlada že ustalila, ko se je predrugičil gospodarski ustroj in ko so prenehale oborožene intervencije zahodnih sil. Na mesto, na samem začetku obljubljene politične demokratizacije, pa je nastopil teroristični značaj režima, ki je postajal dan za dnem hujši.

Eden izmed mojih najboljših prijateljev, takratni voditelj ruskega Komsomola Lazar Šackij, mi je nekega večera dejal, da je žalosten, ker se je prepozno rodil in se zaradi tega ni mogel udeležiti prevrata leta 1905 še posebno pa leta 1917.

„Ne obupuj — sem ga tolažil — doživel boš še razne revolucije, kajti te bodo vedno potrebne, tudi v Rusiji!“ Oba sva stala na Rdečem Trgu v Moskvi.

„Kakšne revolucije bodo to — je hotel vedeti — in kako dolgo še moramo čakati nanje?“

Pokazal sem mu v smeri mavzoleja, ki je bil takrat še čisto navadna baraka. Mimo te barake so se vsakega dne pomikale brezkončne množice obubožanih in razcapanih ruskih mužikov. „Mislim, da občuduješ Lenina — sem mu dejal — tudi jaz sem ga poznal in se ga še dobro spominjam. Toda priznati moraš, da je tale praznoverska maškarada z njegovo mumijo pravzaprav žalitev njegovega spomina ter resnična sramota za takšno revolucionarno mesto, kot je Moskva!“

V kratkih stavkih sem mu obrazložil, da bo najbolje, če pograbi par

kanister z bencinom in z njim zažge tisto malikovalsko barako in s tem na lastno pest izzove malo revolucijo.

Čeprav nisem pričakoval, da ga utegne moj predlog navdušiti, sem le mislil, da se bo vsaj zasmel. Namesto tega je moj prijatelj postal smrtno bled ter se pričel tresti (10 let pozneje so ga obtožili v zvezi z Sinojevimi! Aretacije se je rešil s tem, da je skočil iz svojega stanovanja v 5. nadstropju). Potem me je prosil, da bi take strašne reči ne povedal nikomur več: niti njemu, niti komu drugemu. Prisostvoval sem na Rdečem Trgu marsikateri paradi, toda ničesar se mi ni tako globoko vtisnilo v spomin, kot prestrašen glas in izraz tega mladeniča, ki je pozneje tako tragično končal.

Zgodovino Kominterne ne bo lahko pisati, a razen tega je zato tudi še vse prezgodaj. Kako naj tudi človek na njenih kongresih in zborovanjih, ki so znana po svoji dolgovečnosti, razlikuje nepomembno od bistvenega? Katere od teh nešteti govovor naj vržemo v smeti in katere naj pripravimo za študij inteligentnim ljudem? Jaz niti sam ne vem. To, kar je ostalo posebno živo v mojem spominu, utegne biti za drugega le brezpomembna malenkost.

Neka posebna komisija sovjetske Eksekutive je debatirala nekega dne o ultimatu, katerega je razposlal osrednji odbor angleških strokovnih delavcev svojim krajevnim sekcijam. Ta ultimat je prepovedal vsako podpiranje komunistične manjšine ter v obratnem slučaju zagrozil z takojšnjo izključitvijo dotične sekcije. Zastopnik angleške KP je obrazložil položaj ter predlagal ali razpust komunistične organizacije ali pa izstop komunistov iz strokovnih organizacij.

Nato se je oglasil sovjetski delegat Piatnisky ter predložil svoj načrt, ki je bil zanj tako samoposebi razumljiv, kot Kolumbovo jajce. Komunistične organizacije — je svetoval on — naj izjavijo, da se pokoravajo ultimatu, toda v praksi naj delajo ravno nasprotno!

Takrat ga je prekinil angleški komunistični delegat in rekel: „Toda takšen postopek je vendar čista laž!“ Na ta odgovor so se pričeli zbrani delegati iz vsega srca smejati. Smehu sploh ni bilo ne konca ne kraja in mogoče je bilo to prvokrat v teh temačnih prostorih, da so se navzoči tako dolgo smejali.

Ta novica o naivnem odgovoru angleškega delegata se je bliskovito razširila po vsej Moskvi in so jo seveda po telefonu sporočili tudi Stalinu in vsem važnejšim državnim organom. Vsepovsod, kamor je prodrla, je izzvala plaz pristrčnega smeha.

Toda prav ta razigranost daje ugovoru angleškega komunističnega šefa polno pomembnost in zaradi tega se tistega stavka bolj jasno spominjam, kot vseh tisočerih, dolgočasnih in grozljivih govovor, ki sem jih slišal na zasedanjih Kominterne. Zame osebno pa je tisti kratki stavek dobil simboličen pomen!

Kot sem že omenil, sem bil le parkrat v Moskvi in še takrat vedno le kot član delegacije, ki jo je poslala KPI. Jaz osebno nisem pripadal k aparatu Kominterne, toda za spoznanje njene korupcije mi je že zadostovalo opazovanje nekaterih mojih znancev, ki so bili člani Kominterne.

Med njimi je Francoz Jacques Doriot predstavljal prototipičen primer. Prvikrat sva se srečala 1921 v Moskvi. Takrat je bil on še skromen, uslužen in sentimentalni, mladi delavec. Pozneje je bil prav zaradi svoje očitne poslušnosti in dobrodušnosti od Rusov zelo cenjen ter izvoljen v mednarodne organizacije. Odgovarjal je popolnoma predstavi „idealnega boljševika,“ ki je takrat viadala v Moskvi, pa je zato v teku časa postal priznana avtoriteta med funkcionarji mednarodnega komunizma. Vzporedno z naprečevanjem pa sem opazil pri njem tudi stalni porast slabih navad. Vsakikrat, ko sem ga srečal, je bil vedno bolj skeptičen, nesramen, brez vsakih skrupulov, a njegov odnos do ljudi in države vedno bolj fašističen!

Če bi se meni posrečilo moj prezir do takšne stopnje obvladati, da bi mogel napisati življenjepis J. Doriota, takrat bi ga objavil pod naslovom: „Pot komunističnega funkcionarja v fašizem“!

Nekoč sem srečal Doriota v Moskvi, ki se je bil pravkar vrnil iz Kitajske. Med svojimi zaupnimi prijatelji in tudi meni je poročal o usodnih napakah, katere je napravila Kominternina na Daljnem vzhodu. Toda že naslednjega dne je pred plenarnim zasedanjem Eksekutive trdil prav nasprotno: „To je bil akt politične prekanjenosti“ — nam je zaupno povedal po zasedanju.

Njegov slučaj je treba omeniti zaradi tega, ker je tipičen za sovjetske razmere. Notranji tokovi v francoski KP so pozneje privedli do tega, da je Doriot izstopil iz Kominterne. Šele po izstopu je povsem odprto pokazal svoj pravi obraz.

Mnogi drugi pa, ki se niso v ničemer razlikovali od Doriota, pa so še nadalje ostali v vodstvu Kominterne. Prav na to nemoralnost in hinavščino je mislil italijanski delegat Palmiro Togliatti, ko je v svojem govoru na VI. kongresu Kominterne pred zbranimi delegati zaklical besede umirajočega Goethe-ja „Luči, več luči“! Ta klic je bil takorekoč poslednji labodji spev. Eno ali dve leti se je Palmiro še bojeval z svojo vestjo ter poskušal kljub svojemu članstvu v Kominterni tu in tam povedati jasno in odkrito besedo, toda potem je moral kapitulirati tudi on in se brezpogojno podvreči.

Kominternina pa ni trpela samo zaradi svojih notranjih nasprotij, temveč je bila tudi prva, ki je občutila vsak pretresljaj v sovjetskem državnem ogrodju. Po Leninovi smrti je postalo jasno, da se tudi sovjetska država ne more izogniti nevarnosti, ki grozi vsaki diktaturi: počasni, toda stalno napredujoči zožitvi kroga oseb, ki imajo v svojih rokah politično oblast.

Komunistična Partija Rusije, ki je odpravila vse druge stranke in z njimi vred tudi vsako možnost splošne politične diskusije v sovjetskih državnih zbornicah, pa je podlegla istemu zakonu, kot sovjetska država: politični nazorji njenih članov so bili kmalu zamenjani in nadomeščeni z voljo aparata.

Od tega trenutka dalje, pa je vsaka različnost nazorov med vodilnimi funkcionarji morala nujno privedi do fizičnega uničevanja drugače mislečih. Revolucija, ki je sprva uničevala le svoje sovražnike, je začela požirati sedaj svoje najljubše otroke. Nenasitni bogovi zla pa od tega časa dalje ne dajo komunistom miru!

(Iz knjige: Ignazio Silone, Ein Gott der keiner war, Köln 1952, str. 92—97. — Za Vestnik prevedel B. P.)

SLOVENŠČINA NA LJUBLJANSKI TELEVIZIJI

Ljubljanska televizija je nedavno oddajala govor ministra Miniča o dogovoru med Italijo in Jugoslavijo glede meje. Ta govor so simultano prevajali v slovenščino. Pa se je zgodilo, da so zoper to prevajanje v slovenščino deževala na vodstvo televizijske postaje pisma in telefonski pozivi, v katerih so gledalci protestirali proti prevajanju. In ravnatelj postaje Dolinar se je moral zaradi tega gledalcem celo opravičiti. — Tako je napredovala slovenska narodna zavednost pod komunizmom.

GLAS IZ RIMA

Mnogi katoličani in tudi nekatoličani so menili, da pomeni vati-kanska „vzhodna politika“ nekak kompromis med krščanstvom oz. katoliškim naukom na eni strani in med komunizmom oz. marksiz-mom na drugi strani. „Vestnik“ je o tem že pisal (glej med drugim članek „Papež socialist?“ Maksa Loha v števil. 9-10, letnik 1975) in poudaril, da je katoliška Cerkev v boju proti komunizmu res spre-menila svojo taktiko, ni pa spremenila nobene dogme, niti svojega načelnega stališča do komunizma niti ni spremenila smernic za uredi-tev družbenega življenja.

Da bi glede tega ne bilo nobenega dvoma, je papež Pavel VI. smatral za potrebno, da ponovno jasno pove, kakšno je stališče katoliške Cerkve do komunizma oz. marksizma. To se je zgodilo proti koncu lanskega svetega leta na naslednji način:

Kardinal-vikar Poletti, ki vodi v papeževem imenu rimsko škofi-jo, je v svoji škofijski katedrali v Lateranu med svetim letom ponov-no izjavil „da ni mogoč za kristjana noben kompromis s tistimi, ki pravijo, da spoštujejo človeka pa istočasno zanikujejo Boga. Evange-lij je globalen, ne dovoljuje ločitve med Bogom in človekom. Komunizem pa je tisti, ki ne dovoljuje božje navzočnosti v človekovem življenju. Zato s komunizmom ne more biti kompromisa.“

Te izjave kardinala Polettija so vzbudile veliko pozornost in svetovna javnost je bila prepričana, da jih imenovani ni spregovoril na svojo lastno pobudo, ampak po papeževih navodilih. To mnenje se je kmalu izkazalo za pravilno. Papež Pavel VI. je dne 9. novembra 1975 pri sv. maši na lateranskem trgu vpričo 100.000 vernikov potr-dil besede svojega kardinala-vikarja, pohvalil njegovo stališče in rekel, da je treba odklanjati zgrešene formule in ideologije, ki so nedopustne za žive ude cerkvene skupnosti.

Nekaj dni pozneje — 12. novembra 1975 — je Pavel VI. v splošni avdienci za romarje govoril o katoliški socialni obnovi in izrecno obsodil razredni boj in sploh vsak boj in vsako nasilje v družbenem življenju. Dejal je dobesedno tole: „Krščanstvo ni navadna srednja pot kompromisa med liberalnim egoizmom ali kapitalizmom ter komunizmom. Katoliški socialni program je izviren, organičen in dina-mičen izraz družbenega sožitja ob polnem priznanju človeškega

dostojanstva in svobode ter spoštovanja vsakega drugega člana človeške družbe.“

Čeprav ni moglo biti dvoma, da z materialističnim in ateističnim komunizmom ni mogoč noben kompromis, je vendarle ta ponovni glas iz Rima odprl oči mnogim, ki so jih begale razne taktične poteze Vatikana v skrbi za duhovni blagor 70 milijonov katoličanov za železno zaveso.

Sedaj prihajajo z raznih strani poročila, da se že kažejo ugodne posledice gornjih izjav papeža Pavla VI. in njegovega vikarja v Rimu kardinala Polettija. Skupine duhovnikov „za tretji svet“ in „za socializem“ so se razblinile, ljubimkanje nekaterih kristjanov (tudi nekaterih teologov) z marksizmom je v veliki meri prenehalo. Sveto leto je prineslo idejno jasnost v katoliške vrste.

Sm R

Darovi v tiskovni sklad Vestnika:

<i>(v dolarjih)</i>		<i>Bajc Lojze</i> 2,00	
<i>Glavan Mirko</i>	5,00		
<i>Sega Frank</i>	2,00		<i>(v pesih)</i>
<i>Hren Ignacij</i>	5,00	<i>Berlot Viktor</i>	420,00
<i>Ivanka Pograjec</i>	2,00	<i>Buda Stane</i>	420,00
<i>Kolarič Rudolf st.</i>	3,00	<i>Benedičič Miha</i>	450,00
<i>Mimi Cendol</i>	2,00	<i>Benedičič Miha (v spomin</i>	
<i>Tominc Viktor</i>	5,00	<i>na pok. Vuleta Rupni-</i>	
<i>Kamin Franc</i>	2,00	<i>ka)</i>	500,00
<i>Oblak Tone</i>	5,00	<i>Urbančič Bogo</i>	200,00
<i>Marolt Stefan</i>	2,00	<i>Fink Nace</i>	150,00
<i>Kremžar Henrik</i>	2,00	<i>Štefanič Jože</i>	450,00
<i>Mauser Karel</i>	5,00	<i>Javoršek Jože</i>	100,00
<i>Meglič Tone</i>	4,00		
<i>Orsenek Janez</i>	5,00		

Iskrena hvala! — Posnemajte!

Preveč trpimo zaradi malenkosti, ki jih nimamo, in premalo se veselimo nad obilico stvari, ki jih imamo.

Shakespeare

Brali smo

Jugoslavija hoče potisniti Cerkev v zakristijo

Z zaskrbljenostjo opazujejo Cerkve v Jugoslaviji načrte oblasti, da bi cerkvenemu življenju že tako omejeni prostor svobode še bolj zožili. Kot priložnost za to služi državi izdelava novih cerkvenih zakonov, ki jih zahteva spremenjena zvezna ustava. Ta je prenesla pristojnost za izdajanje zakonov za cerkvena vprašanja na posamezne republike.

Podrobneje je postal doslej poznan predlog republike Slovenije, ki naj očitno služi kot vzorec. Po njem je verskim skupnostim prepovedano ukvarjati se z „Zadevami splošnega ali posebnega družbenega pomena“. Prekrški proti tej prepovedi naj bi bili kaznovani po kazenskih predpisih proti kršenju miru v deželi. Takega določila v „ustavi“ iz leta 1965 ni bilo.

To, kaj so „zadeve družbenega pomena“, so medtem pojasnili ne le partijski časopisi, ampak tudi namestnik predsednika slovenske verske komisije. Po njegovih besedah naj bi bila v prihodnje Cerkvam zabranjena sleherna dejavnost na področju vzgoje, izobrazbe, poklicnega izobraževanja, kulture, zdravstva, socialnega skrbstva, športa in razvedrila. Tudi cerkveni otroški vrtci, ki so v mnogih krajih Jugoslavije nenadomestljivi, naj bi bili prepovedani. K tem dejavnostim naj bi se verniki tudi v skupinah ne smeli zbirati. Le kot posamezniki bi mogli karitativno delovati. Skratka: Cerkve bi bile s takšno uredbo omejene na cerkvena poslopja.

Cerkvenih šol v Jugoslaviji tudi doslej ni bilo, z izjemo maloštevilnih gimnazij, ki so mišljene kot priprava za duhovniško izobraževanje. Te šole naj bi očitno ostale. Vendar so se Cerkve v zvezi s svojim dušnopastirskim delovanjem v skromni meri ukvarjale s kulturnimi, zlasti s kulturno-zgodovinskimi nalogami. Posebno katoliška Cerkev je vzdrževala ne le otroške vrtee, marveč je skrbela tudi za prosti čas in majhna športna tekmovanja, npr. poleg vaške cerkve za katoliške otroke in mladino. Duhovniki in laiki so se skupno neorganizirano zanimali za osamljene stare ljudi, bolnike in druge pomoči potrebne.

Vse to je bilo partiji že dolgo trn v peti. Vedno znova se je tisk, ki ga ona vodi, spravljal nad to z grajajočim in grozečim glasom.

Vprašanje je, ali je sedaj na programu obrat glede cerkvene politike. Od začetka sedemdesetih let se je beograjska cerkvena politika zožila. Nagajanja duhovnikom, prepovedi posameznih izdaj cerkvenih listov in pritisk na otroke, ki obiskujejo verouk ali samo hodijo v cerkev, so najbolj jasni znaki poslabšanja. (Družbeno zapostavljanje vernih je seveda pri vsem jugoslovanskem vodstvu nesporno.)

(Frankfurter Allgemeine Zeitung, z dne 24. XI. 1975.)

Načrt uredbe o ureditvi slovenske narodne vojske

NARODNI ODBOR za Slovenijo izdaja na podlagi narodne izjave z dne 29. oktobra 1944, in člena 7. uredbe o ustanovitvi Slovenske narodne vojske z dne 21. januarja 1945.

U r e d b o

o ureditvi slovenske narodne vojske.

Člen 1.

Pripadniki slovenske narodne vojske so vsi telesno in duševno zdravi moški slovenske narodnosti v starosti od dopolnjenega 18. do dopolnjenega 55. leta starosti, ki niso v narodnostnem oziru s svojim zadržanjem in dejanji ničesar zagrešili proti interesom slovenskega naroda in zvezne države v času tuje zasedbe slovenskega ozemlja, in so:

- a) v ilegalnih odredih in enotah,
- b) v priznanih obstoječih vojaških enotah,
- c) izven obeh gornjih skupin.

Člen 2.

Slovenska vlada more na predlog drž. tajnika za vojsko s posebno uredbo raztegniti vojaško obveznost od 16. starostnega leta do vključno 60. leta.

Člen 3.

Služba v slovenski narodni vojski sloni na načelu prostovoljnosti, ali obveznosti v okviru zakonitih predpisov.

Člen 4.

V slovensko narodno vojsko morejo prostovoljno vstopiti tudi pripadniki drugih jugoslovanskih narodov, ako za to izrazijo svojo željo in so sprejeti.

Častnike sprejema vrhovna vojaška oblast, podčastnike poveljniki divizij in samostojnih odredov, kaplarje in moštvo pa poveljniki bataljonov.

Člen 5.

Pripadniki slovenske narodne vojske prisežejo zvestobo kralju in slovenskemu narodu.

Prisega se glasi:

„Jaz (ime in priimek) prisegam pri Vsemogočnem Bogu, da bom vrhovnemu poveljniku slovenske narodne vojske kralju Petru II. poslušen, slovenskemu narodu pa zvest in iz vse duše vdan, da se bom za slovenski narod in njegovo svetinje ter kraljevino Jugoslavijo junaško boril, da se ne bom nikjer in nikoli izneveril vojaški zastavi ter da bom poslušal in

zvesto izpolnjeval zapovedi vseh od Narodnega odbora za Slovenijo postavljenih nadrejenih starešin. Naj mi pri tem pomaga Vsemogočni Bog!

Člen 6.

Kako bo razdeljena narodna država Slovenija v vojaško teritorialnem oziru, predpiše posebna uredba.

Člen 7.

Pripadniki slovenske narodne vojske morejo biti povišani v višje čine brez ozira na roke, v veljavnih zakonih predvidene, šole in izpite, za dokazano sposobnost ali hrabrost ali za posebne zasluge v vojni.

Člen 8.

Pravico povišanja imajo:

1. — Narodni odbor za Slovenijo v vse čine,
2. — državni tajnik za vojsko, poveljnik SNV in poveljniki armad do vključno narodnika-vodnika,
3. — poveljniki divizij in samostojnih odredov do vključno narednika,
4. — poveljniki brigad in poveljnik mesta Ljubljane do vključno podnarednika,
5. — poveljniki bataljonov v čin kaplarja.

Člen 9.

Pravico postavitve osebja v štabih, razen poveljnikov, ima državni tajnik za vojsko, v kolikor gre za položaje, ki jih morajo zasedeti častniki.

Ostalo osebje štabov postavljajo poveljniki sami iz vrst svojega moštva, v katero spadajo tudi vsi podčastniki.

Člen 10.

Poveljnike čet postavljajo poveljniki divizij, samostojnih odredov in poveljstvo mesta Ljubljane.

Vodnike v svojem področju razporejajo poveljniki bataljonov med četami, v okviru čete pa poveljniki čet.

Člen 11.

Pri postavitvah, razporeditvah na položaje in napredovanjih ni razlike med aktivnimi in rezervnimi častniki ter podčastniki.

Člen 12.

Prejemki pripadnikov slovenske narodne vojske, pokojnine vseh vrst ter podpore vojnim vdovam in sirotam se bodo določile s posebno uredbo.

Člen 13.

Ta uredba je razglašena z dnem sprejetja v Narodnem odboru za Slovenijo in stopi z istim dnem v veljavo.

Položaj, dne

Na položaju, 21. 5. 1945

[K. V. Vojarskiemu poveljniku]

Poveljniku Slovenske Narodne Vojske

Po izvršeni organizaciji Slovenskega domobranstva smatram za najnujnejše, da so skliče sestanek vseh poveljnikov polkov in samostojnih enot Slovenske Narodne Vojske z Narodnim odborom za Slovenijo, na katerem bi se pretreslo Uredbo o ustanovitvi Slovenske Narodne Vojske ter Uredbo o ureditvi Slovenske Narodne Vojske kakor tudi sedanji položaj s ciljem na naloge Slovenske Narodne vojske in podvzelo odgovarjajoče ukrepe.

Prosim poveljnika, da izdejstvuje, da se ta sestanek čim preje skliče. Najno je potrebno, da so tudi poveljniki obveščeni o delu in uspehih Narodnega odbora.

Poveljnik, ppoikovnik:

Rudolf Jarmnik

Podpisani častniki izjavljamo, da sta nam znani uredbi o
 udeležnosti in udeležnosti slovenske narodne vojske in so vsam
 podpisano narodnemu odboru za slovenijo, dokler ne nastopijo
 drugi organi.

18.

19.

20. imenik in ime

21. lastoročni podpis

1.	ppolkovnik	Cof Emil	<i>Emil Cof</i>
2.	major	Boh. Ivan	<i>Ivan Boh</i>
3.	kapt. I. razr.	Bitenc Staniko	<i>Staniko Bitenc</i>
4.	" I. "	Tomic Leopold	<i>Leopold Tomic</i>
5.	" II. "	Berlot Božo	<i>Božo Berlot</i>
6.	" II. "	Buda Stane	<i>Stane Buda</i>
7.	poročnik	Vovko Vlado	<i>Vlado Vovko</i>
8.	" "	Končan dr. Oskar	<i>Oskar Končan</i>
9.	" "	Levičnik, Ivan	<i>Ivan Levičnik</i>
10.	" "	Kraljič Stefan	<i>Stefan Kraljič</i>
11.	" "	Mejač Franc	<i>Franc Mejač</i>
12.	" "	Jukoš Jože	<i>Jože Jukoš</i>
13.	" "	Azner Ivan Auser	<i>Ivan Azner</i>
14.	" "	Kovič Jože	<i>Jože Kovič</i>
15.	" "	Mpak Franc	<i>Franc Mpak</i>
16.	" "	Prelog Franc	<i>Franc Prelog</i>
17.	" "	Mikuž Franc	<i>Franc Mikuž</i>
18.	" "	Čelob Stane	<i>Stane Čelob</i>
19.	" "	Skvarča Janez	<i>Janez Skvarča</i>
20.	" "	Puhanarel	<i>arel Puhan</i>
21.	" "	Pipp Viktor	<i>Viktor Pipp</i>
22.	" "	Lipovšek Silvo	<i>Silvo Lipovšek</i>
23.	pporočnik	Drobež Vladimir	<i>Vladimir Drobež</i>
24.	" "	Pajk Stane	<i>Stane Pajk</i>
25.	" "	Logar Franc	<i>Franc Logar</i>
26.	" "	Vovk Janez	<i>Janez Vovk</i>
27.	" "	Stariha Božo	<i>Božo Stariha</i>
28.	" "	Gostič Ciril	<i>Ciril Gostič</i>
29.	" "	Horvat Mirko	<i>Mirko Horvat</i>
30.	" "	Homovec Franc	<i>Franc Homovec</i>
31.	" "	Potočar Anton	<i>Anton Potočar</i>
32.	" "	Grilc Slavko	<i>Slavko Grilc</i>
33.	" "	Sladič Jože	<i>Jože Sladič</i>
34.	" "	Fric Franc	<i>Franc Fric</i>
35.	" "	Vikntin Stane	<i>Stane Vikntin</i>
36.	" "	Doganoc Jože	<i>Jože Doganoc</i>
37.	" "	Reven Slavko	<i>Slavko Reven</i>
38.	" "	Kompare Anton	<i>Anton Kompare</i>
39.	" "	Kovačič Jože	<i>Jože Kovačič</i>
40.	" "	Kovač Anton	<i>Anton Kovač</i>
41.	" "	Skrlj Stane	<i>Stane Skrlj</i>
42.	" "	Habjan Franc	<i>Franc Habjan</i>
43.	" "	Truden Anton	<i>Anton Truden</i>
44.	" "	Cerar Janez	<i>Janez Cerar</i>
45.	" "	Vovk Alojz	<i>Alojz Vovk</i>
46.	" "	Lušar Stane	<i>Stane Lušar</i>
47.	" "	Cerar Franc	<i>Franc Cerar</i>
48.	" "	Kocmur Alajz	<i>Alajz Kocmur</i>
49.	" "	Valant Franc	<i>Franc Valant</i>
50.	" "	"	"
51.	" "	"	"
52.	" "	"	"
53.	" "	Kupljenik Franc	<i>Franc Kupljenik</i>

Slovenska narodna vojska

Ljubljanska divizija

Na položaju, 26. maja 1945

Narodnemu odboru za Slovenijo

Po prihodu delov edinic iz skupine za zaščito okraja Novo mesto, ki jim je uspelo prebiti se skozi partizanske vrste, je večina pripadnikov SNV zbrana v taborišču pri Vetrinju. Radi daljnega razvoja naše vojske in olajšanja poveljevanja nad vsemi edinicami SNV smatram za nujno, da Narodnemu odboru predlagam sledeče:

1) Da se v okviru Ljubljanske divizije vzpostavijo od edinic sposobnih za borbo dve brigadi: I. in II. brigada. V I. brigado spadata I. in II. polk, a v II. brigado III. in IV. polk. Ostalo ostane po dosedanjem.

2) Za poveljnika brigad in polkov predlagam:

— za vršilca dolžnosti poveljnika I. brigade: p. polkovnika Cof Emila,
— za vršilca dolžnosti poveljnika II. brigade: p. polkovnika Rupnik Vuka,

— za poveljnika I. polka: podpolkovnik Stamenković Miroljuba,

— za vršilca dolžnosti poveljnika II. polka: kapetana l. r. Pavlovič Franca. Poveljnika III. in IV. polka ostaneta po dosedanjem,

— za poveljnika dopolnilnega bataljona: kapetana l. r. Weble dr. Demetrija.

Ostali poveljniki bataljonov in divizij ostanejo po dosedanjem.

V dopolnilni bataljon Ljubljanske divizije, da se uvrste pripadniki SNV skupine Novo mesto in pripadniki odreda kapetana Marna, ki so preje služili v Slovenskem domobranstvu. Kapetana Marna in pripadnike njegove pokreta, ki niso bili v Slovenskem domobranstvu, stavljam Narodnemu odboru na razpolago.

Poveljnik
general Krenner

MI ZA NAROD, KOMUNISTI PA ZA SEBE

Tragika vojne dobe na Slovenskem je bila v tem, da smo mi gledali na okupatorja kot sovražnika in skušali pomagati vsem rojakom, kar smo le mogli, ne glede na njih politično pripadnost, komunisti so pa že takrat gledali samo na sebe in nam celo v hrbet skakali pri našem delu za narod. Tega takrat še nismo jasno videli, le kakšna njihova poteza se nam je zdelo čudna. Danes, ko gledamo na dogodke iz daljše perspektive, nam je to bolj jasno.

Naj opišem nekaj lastnih doživetij.

Vojska me je našla kot ravnatelja salezijanskega zavoda na Rakovniku v Ljubljani. Ko so Nemci začeli seliti rojake z Gorenjske in Štajerske v Srbijo in na Hrvaško, sem prosil g. provinciala, naj me razreši ravnote-

ljevanja in mi dovoli, da grem za rojaki v pregnanstvo, da jim dušnopastirsko pomagam, kar bom mogel.

Ko je dr. Ehrlich, zvedel, da odhajam, me je vprašal, če bi hotel vzeti kaj denarja s seboj. Seveda sem pritrdil z veseljem, tako vsaj ne bom prišel praznih rok med rojake. Dan pred odhodom mi je v družbi dr. Čirota Žebota prinesel 60.000 dinarjev, trideset tisoč od škofa dr. Rožmana in duhovniškega društva, drugo polovico pa od dr. Natlačena v imenu politične stranke. To je bil kar lep denar. Srečno sem ga prenesel v Beograd in polovico izročil nadškofu dr. Ujčiću, polovico pa obdržal za potrebe po naselbinah.

Brea nemškega vojaka

Iz Beograda sem najprej potoval v Jagodino, da obiščem rojake, ki so jih Nemci poslali tja. Na postaji sem našel lazaristovskega provinciala p. Sedeja in župnika Tumpeja. Povedala sta mi, da pride čez pol ure tam skozi nov transport Slovencev, ki je namenjen dalje proti jugu. Počakal sem ga.

Ko je privozil, sem stekel proti njemu. Bil je sestavljen iz samih živinskih vagonov, natrpanih z ljudmi, vrata so pa imeli na stežaj odprta. Iz nekega vagona v prednjem delu vlaka slišim, da me nekdo kliče, in stečem tja. Bil je Tone Žvan z Jesenic, moj nekdanji gojenec na Rakovniku. Brž sežem v žep in mu stisnem v roko par tisočakov, pa me je že nemški vojak pograbil, porinil in brenil v stran, da sem se znašel na tleh na vseh štirih. Ko sem prišel k sebi in se vrnil k postojnemu poslopju, kjer sta me oba duhovnika čakala, mi je p. Tumpej rekel: „Oprosti, da Ti nisem prej povedal in te opozoril. Veš, midva sva vse to namreč že prej doživela, zato sva pa tukaj ostala.“

Kakšno je bilo moje veselje pred štirimi leti, ko sva se na blagoslovitvi slovenske kapele v Washingtonu s Toncom Žvanom srečala in se tega dogodka v Jagodini spomnila! pravil mi je, kako prav jim je tisti denar prišel in kako hvaležni so bili zanj.

„Pisarna za preseljence“ na Rakovniku

Poštna zveza med Ljubljano in Srbijo takrat ni bilo. Pošto smo prenašali osebno, kar pa je bilo zelo nevarno, ker je bilo strogo prepovedano. S prve poti tja doli sem prinesel veliko pisem za svojece v Ljubljanski pokrajini, pa tudi pod Nemci. Z odgovori, ki naj bi jih nesel v Srbijo, je prišlo na Rakovnik toliko ljudi, da jih nikakor nisem zmogel. Prosil sem za pomoč in odprli smo „pisarno za preseljence“, v kateri sta bila dva sobrata ves dan ljudem na razpolago. Moram reči, da je slovenska salezijska provinca takrat res veliko žrtvovala, da smo pomagali trpečim rojakom.

Skrbelo me je, kaj bodo Italijani rekli k tej pisarni. Prenašanje pošte je bilo vendar prepovedano, ljudje so pa najbolj želeli novic od preganjenih svojcev, njim so pa tudi hoteli poročati o sebi, pa obleko so jim pošiljali. K sreči so Italijani še pustili slovenske carinike na ljubljanskem kolodvoru, ki so mojo ogromno prtljago mirno puščali naprej, v Beogradu so pa bili na carini sami Srbi, ki so tudi razumeli položaj in mi nikoli niso delali težav. Kljub temu sem zaprosil mons. Belverdeja, predsednika Vatikanske ustanove, naj to našo pisarno za pomoč preseljencem prizna kot svojo podružnico, v kar je rad privolil.

Mnogi želeli priti v „Ljubljansko pokrajino“.

V „Ljubljanski pokrajini“, kakor se je imenoval del Slovenije okupiran po Italijanih, je bilo sprva življenje še kar znosno v primeri z onim na

Gorenjskem in štajerskem, kjer so bili Nemci. Zato si je marsikateri pregnanec želel priti tja iz Srbije. Šel sem k italijanskemu konzulu v Beogradu in mu rekel, da je med pregnanci tudi nekaj ljudi, ki so pristojni v Ljubljansko pokrajino. Iz tega ali onega vzroka so bili pri svojcih na oni strani in Nemci so jih z njimi vred deportirali. Vprašal sem ga, ali je kakšna možnost, da bi se vrnili v Ljubljansko pokrajino, kamor spadajo. Odgovor je bil, da ni težav, le domovnico katere izmed občin v Ljubljanski pokrajini mora vsak predložiti, na kar bo konzulat prošnjo poslal na Visoki komisariat v Ljubljano. Če pride ugodna rešitev, bo konzulat izdal potno dovoljenje.

Res je bilo več izgnancev, ki so se lahko poslužili te ugodnosti. Svojci so jim poskrbeli domovnico in jaz sem jo nesel v Srbijo, da so jo predložili konzulatu. Čez dober mesec je navadno prišla pozitivna rešitev in odpotovali so.

Italijanski konzul bil uvideven

Večina naših pregnancev je bila naseljenih daleč od Beograda, za kar so morali tisti, ki so želeli v Slovenijo, potovati najprej v Beograd, da so oddali na konzulatu prošnjo in domovnico, čez dober mesec pa spraševat, če je prošnja rešena. Pred konzulatom se je nabirala vsak dan daljša vrsta in včasih so nekateri morali čakati tudi po več dni, da so prišli na vrsto. To je bilo zelo mučno, ker je bila takrat v Beogradu stiska s stanovanjem, po žepih pregnancev pa suša.

V sporazumu s senatorjem Smodejem, ki je vodil slovensko dobrodelno pisarno, sem šel k italijanskemu konzulu in mu tole predložil: „Naši ljudje so novo breme za vaš urad ki ga kar težko zmaguje. V razbremenitev vašim uradnikom, pa tudi v pomoč pregnancem bi predlagal, da dovolite, da naša pisarna zbira prošnje, podatke in domovnice prosilcev in jih izroča vam, pa da nas obvestite, ko pride odgovor iz Ljubljane, da jim sporočimo, naj pridejo k vam po potno dovoljenje.“

Rade volje je pristal, njegov tajnik, Dalmatinec po rodu, je bil še posebno vesel tega predloga, saj mu je znatno zmanjšal število strank, ki jih je moral sprejeti vsak dan.

Najeli smo slovensko učiteljico, ki je dobro govorila italijanski, in jo nastavili v slovenski pisarni, da je zbirala od naših ljudi dokumente ter jih vsak dan ob petih, ko je bilo konec uradnih ur, nosila na konzulat, pa zvedela, za koga je rešitev že prišla, da ga je obvestila.

Italijani zastoj prevažali pošto pregnancev

Nekoč sem tajniku tožil, kako težko je, ker ni poštencga prometa med Srbijo in Ljubljansko pokrajino, pa da moram jaz prenašati pisma z domovnicami, kar je prepovedano, in da se mu je že zgodilo, da so mi pošto zaplenili in so domovnice in tudi precej denarja šle v zgubo. Prišel je na misel, naj bi zaprosil upravnika italijanske vojaške pošte v Beogradu, da bi njih pošta prevažala tudi pisma in pakete za preseljence. Še celo priporočilo mi je dal.

V moje veliko veselje je upravnik brez težav moji prošnji ugodil. Še nikoli se nisem tako dobre volje vračal iz Srbije v Ljubljano kot tedaj. Na Rakovniku se je med tem nabralo precej pošte. Spravili smo jo v vreče in peljali na poštni urad nad Dolenjskim kolodvorom. Pokazal sem dovoljenje iz Beograda in vreče so zastoj in brez cenzure potovale tja doli, kjer so jih naši ljudje dvignili in pisma razposlali naslovljencem. Na isti način se je pošta od tam vračala. Vse je šlo bolj varno in hitreje kot s kurirji, česar so bili naši ljudje zelo veseli.

To je trajalo kakega pol leta. Takrat je pa prišla poštna inšpekcija iz Rima in presodila, da to le ni prava vojaška pošta, zato naj njeno preva-

žanje ukinejo. Ko mi je upravnik to sporočil, je dovolil še dva tedna časa, da s pošiljanjem prenehamo.

Domovnice smo ponatisnili

Ker je vedno več ljudi želelo priti v Ljubljansko pokrajino, pa vsi niso mogli dobiti domovnice od tam, smo ponatisnili stare jugoslovanske domovnice in dali narediti občinske žige z jugoslovanskim grbom in nekdo si je privzel nalogo, da je hodil od župana do župana in prosil za podpis. Na ta način je število povratnikov zelo narastlo.

Začelo se je pa dogajati, da nekateri niso dobili dovoljenja za vselitev, čeprav so imeli vse dokumente v redu. Vedno več je bilo takih slučajev. Konzularni tajnik me je poklical in mi takole govoril:

„Kot vidite, se vedno več prošelj vrača negativno rešenih. Jaz si zadevo takole razlagam: Ne bo držalo, da so vsi ti ljudje, ki želijo priti v Ljubljansko pokrajino ali so pa že šli, res že prej bili pristoini v kakšno občino tam. Nekateri so, drugi pa pišejo kakšnemu sorodniku ali prijatelju, naj naprosi kakšnega župana, da jim domovnico izstavi. Župan jo da, pa dotične osebe ne vpiše v seznam občanov in tajniku ne pove, da je domovnico dal. Ko v Ljubljani na Visokem komisarijatu dobijo prošnjo od tod, pišejo na občino, če je ta in ta res njih občan. Pošto odpre tajnik, pogleda v seznam in, če dotičnega imena ni v njem, odgovori negativno. Poskrbite, da bo tudi občinski tajnik vedel za vsako domovnico, ki se na občini izda!“

Hvaležen sem mu bil za opozorilo, ga v Ljubljani povedal v od tedaj so se prošnje vračale pozitivno rešene.

Ko zdaj mislim nazaj in se spominjam, kako so nam Italijani v Beogradu šli na roko, se mi zdi vedno bolj nesmiselno, da jih je začela OF v Ljubljanski pokrajini brez potrebe dražiti. Italijani niso nastopali napram Slovencem mileje kot Nemci zato, ker bi nas morda radi imeli. Nikakor! Le videli so, kako so se Nemci s svojim krutim ravnanjem Slovencem zamerili, pa so se nam želeli prikupiti, zato so z nami bolj človeško postopali. Mi bi bili morali to njih razpoloženje bolje izkoristiti po tistem znanem reku „kjer se pripravata dva, tretji dobiček ima“, da bi bili mirneje prevedrili vojno dobo. Na žalost pa so komunisti bili drugačnega mnenja. Njim ni šlo za narod, le za sebe. To smo takrat celo v Beogradu občutili.

Dva komunisti nas tožita Italijanom

Nekoč sta prišla dva preseljenca, menda odvetnika, v našo pisarno v Beogradu in tajnici rekla, da želita, naj jima jaz napišem domovnico za Ljubljansko pokrajino. Rekla je, da jaz domovnic ne izstavljam, le posredujem. Naj pišeta komu, da jo poskrbi, pa jo bom prinesel. Pa sta vzrojila, češ: „Dobro veva, kako dr. Blatnik domovnice ponareja, pa le za svoje ljudi, drugim noče pomagati. Greva pa k Italijanom in jim bova vse povedala, kako jih dr. Blatnik goljufa.“

Čez dve uri sta se vrnila in rekla: „Vse sva povedala, kako je dr. Blatnik dal ponatisniti jugoslovanske domovnice in zdaj z njimi Italijane okoli prenaša, in sprejeli so najino prošnjo za vselitev.“

Tajnico je to tako pretreslo, da se ni več upala iti na konzulat, čeprav se je nabrlo precej prošelj, marveč je čakala na mene, da sem se vrnil s potovanja.

Tudi za mene tista pot ni bila prijetna. Tajnik je videl mojo zaskrbljenost in mi kar naravnost rekel: „Ljudje v vaši pisarni ne znajo postopati s strankami. Zakaj se kregati z njimi? Sem sta prišla dva, nekaj govoričila o Vas, pa rekla, da bi rada v Ljubljansko pokrajino. Sprejel sem njuni prošnji in dejal, naj čez en mesec prideta po odgovor. Prošnji sem vrgel

v koš in, če prideta, jima rečem, da je Ljubljana prošnji odklonila.“ Tipično italijansko.

Dodal je še: „Ali sem Vas kdaj vprašal, kje in kako domovnice dobite?“ „Do zdaj nikoli“, sem odgovoril. „Tudi vnaprej ne bom“, je dostavil.

Ljudje, ki so tista dva odvetnika poznali, so mi rekli, da sta izrazita komunisti. Pozanimal sem se, če sta pozneje prišla na konzulat poizvedovat, ali je prošnja rešena, pa ju ni bilo. Znamenje, da sta dobila boljše zvezo pri Nemcih.

Med tem ko smo se mi prizadevali trpečim rojakom pomagati, kar smo le mogli, so komunisti videli le sebe in nam celo skakali v hrbet. Celotni Italijani so pokazali več razumevanja kot slovenski komunisti, ki so nas njim tožili.

Dr. Fr. Blatnik, SDB

Zahvala darovalcem za slovenski spominski križ v Midlandu

Za 30-letnico Vetrinjske tragedije in pomora 12 tisočev in več iz Koroške vrnjenih protikomunističnih borcev so torontski Slovenci postavili v Midlandu lep spominski križ, po zamisli g. Vilka Čekuta, in s prostovoljnimi delom preživelih protikomunističnih borcev, ki so soboto za soboto prihajali v Midland in opravljali težaško delo, da se je ta lepo zamisel uresničila. Da pa se je spominski križ postavil, gre seveda predvsem zahvala številnim darovalcem, ki so z veliko darežljivostjo našo zamisel podprli in finančno k tako lepo uspelemu podvigu pripomogli. Tem smo iz srca hvaležni, da so po tridesetih letih emigracije še ohranili svež spomin na svoje nekdanje soborce, prijatelje, znance, sorodnike in domače, da so s svojimi velikodušnimi darovi pomagali postaviti vsem slovenskim narodnim mučencem dostojen in veličasten spomenik v tujini. Ta spomenik — znamenje križa, simbol trpljenja in zveličanja — bo odslej naprej zbirališče kanadskih Slovencev ob vsakoletnem romanju v Midlandu.

Če vaše ime morda ni pravilno zapisano, ali če zasledite kakršnokoli drugo pomoto v seznamu darovalcev, nam prosim blagohotno oprostite. Veseli bomo, če nam boste te pomanjkljivosti sporočili, da jih bomo lahko popravili in vsem darovalcem zares zadostili za njihovo ljubezen in velikodušnost.

V bližnji bodočnosti bomo objavili tudi vse stroške v zvezi s postavitvijo spominskega križa in načrte, ki jih še imamo za urejevanje in vzdrževanje tega vseslovenskega spominskega znamenja v Midlandu.

Za zdaj pa še enkrat vsem in vsakemu posebej prav lep boglonaj za velikodušno pomoč pri ustanavljanju spominskega znamenja, ki naj nas druži v ljubezni do naših pobitih in pomorjenih bratov in sester, in ki naj ostane središče naše aktivnosti in naše narodne samobitnosti in smotrnosti.

Za Pripravljalni odbor za Spominski križ,
Otmar Mauser

Seznam darovalcev

<p style="text-align: right;">\$ 300.00</p> <p>Hranilnica in Posojilnica dr. J. Ev. Kreka</p> <p style="text-align: right;">\$ 150.00</p> <p>Kavčič Ivan St.</p> <p style="text-align: right;">\$ 100.00</p> <p>Otmar Mauser in družina Gregorič Jože Turk Jože Urbanc Peter Kastelic Janez (Viktor Ave., Tor.) Platnar Janez Suhadole in družina Kastelic Jože (Kaywell Court) Triglav Construction Co. Jager Janez Jereb Jože Svetek Anton Dolenc Alojz</p>	<p>Ferkul Anton Meglič Ignac Erjavec Anton Pušavec Anton</p> <p style="text-align: right;">\$ 90.00</p> <p>Kromar Karel</p> <p style="text-align: right;">\$ 75.00</p> <p>Petrič Justina Jarc Lado</p> <p style="text-align: right;">\$ 70.00</p> <p>Levstik Vinko N. N.</p> <p style="text-align: right;">\$ 60.00</p> <p>Hočevar Franc Kokelj Franc Muhič Anton Kokelj Pavelj Adamič Anton Zakrajšek Martin</p>
---	---

*Č. g. Jože čast
CM blagoslavlja
spominski križ.
Za njim stoji
g. Vilko Čekuta,
ki je napravil
načrte za
križ. V ozadju
cerkev kanadskih
mučencev*

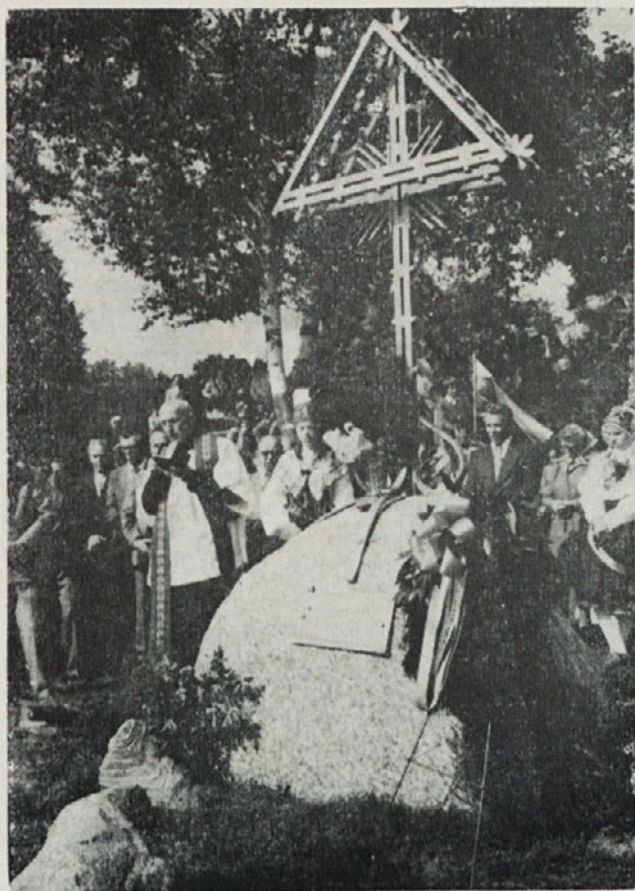

Kušar Janez
 Novak Štefan
 Preželj Ciril \$ 62.00
 Ažman Gabrijel \$ 55.00
 Skubic Anton \$ 50.00
 Tratnik Janez
 Marn Ivan
 Mate Frank
 Čekuta Vilko
 Klopčič Peter
 Pleško Stane
 Jakopin Leopold
 Zakrajšek Viktor
 Strah Valentin
 Marentič Janez
 Muhič Janez
 Skubic Alojz
 Perovšek Franc
 Kastelic Jože St.
 Tratnik Alojz
 Turk Franc, Rev.
 Jaklič Jože
 Novak Viktor
 Nosan Pavel
 Gregorčič Anton (Timmins)
 Ferkul Edi
 Kramar Jernej
 Škulj Jože
 Pavlin Peter
 Rovanšek Vid
 Bajt Marijana
 Genorja Angela
 Slapničar Martin
 Francelj Jože
 Mihevc Jože
 Genorja Alojz
 Kvas Jakob
 Žagar Mihael
 Brence Franc
 Štih Anton
 Tomšič Franc \$ 45.00
 Kranje Ančka \$ 40.00
 Paznar Janez
 Kus Franc
 Dimnik Ignac
 Trpin Jani
 Intihar Alojz
 Kastelic Karolina
 Kralj Julka \$ 40.00
 Košir Valentin
 Juha Anton
 Ješe Franc

Koščak Franc
 Bančič Janez
 Babič Alojz
 Jereb Janez
 Koželj Martin
 Kastelic Jože (Eltham Dr.)
 Ponikvar Alojz
 Rigler Alojz \$ 35.00
 Božnar Milko \$ 30.00
 Levstek Ivan
 N. N.
 Krnc Janez
 Polajnar Andrej
 Gimpelj Matija
 Golobič Jože
 Torkar Franc
 Zupančič Alojz
 Strojini Franc (Timm.)
 Božnar Janko
 Stepec Pavel
 Kranjc Anton (Sudbury)
 Cvar Ivan
 Pahulje Ludvik (Lethbridge)
 Likozar Aleš
 Drenšek Jože
 Zakrajšek Ivan
 Jeraj Anton
 Ahlin Franc
 Slok Matija \$ 25.00
 Skale Vinko
 Preželj Ivan
 Kolarič Jakob, Dr.
 Peharič Marija (Chicago)
 Avšič Miro
 Pogačar Jože
 Jager Jože
 Jager Alojz
 Korošec Leopold
 Košir Franc
 Košir Katarina
 Vidregar Frančiška
 Dimnik Anton (Lethbridge) \$ 20.00
 Gregorčič Milka
 Skaričič Ani
 Cvetko Janez
 Glavič Matija
 Hudovernik Leo
 Jankovič Vinko
 Lamovšek Stane
 Sušnik Tine
 Sušnik Jernej
 Vidic Alojz
 Gorjun Tone
 Pahulje Janez

Bolta Alojzija
Kus Stane
Marold Franc
Gorjup Jože
N. N.
Lesar Tone
Matašič Janez
Ozmek Janez
Zupančič Alojz
Garbas Franc
Svetek Milan
Turnšek A.
Peterlin Angela
Trancelj Ivanka
Kristan Franc
Racinger Jakob
Slobodnik Ivan (Welland)
Štukelj Neža

Sebanec Feliks
Murgelj Janez
Kastelic Franc
Boh Ivan (Lethbridge)
Eržen Jurij
Kvas Tilka
Lovšin Marija
Pečarič Martin
Bratina, Dr.
Kržišnik Vinko
Kreys Rado
Novak N. B. (Oshawa)
Bohnec Pavla
Strle Martin
Valt Justi
Stopar Franc (Sudbury)
Markovič Engelbert

Č. g. časl CM
opravlja
molitve ob
spominskem
križu

Jan Franc		Podlesnik Albin	
Mravlja Janez		Geratič Jakob	
Muhič Jože		cešarek Stane	
Hace Jože		Hočevar Jože	
Šuligoj Stane		Mrakar Vlado	
Ovčjak Jože		Anzlin Jože	
Seničar Anton		Andolšek J.	
Cerar Jože (Hamilton)		Sušnik Jurij	
Kobal Anton (London)		Mohar Jože	
Pugelj Anton		Šircelj Rudi	
Grmek Franc		Bartolj Marjan	
Nagode Franc		Bajc Alojz (Cleveland)	
Štrucelj Jože		Slemc Franc (Clev.)	
Kastelic Janez (North York)		Šega Franc (Clev.)	
Dolenc Anica		Kastelic Viktor	
Medved Stane		Založnik Jernej	
Zalar Pepca		Grebenc Janez	
N. N.		Ouš Anton	
Stajan Ludvik			\$ 7.00
Kranjc Jakob		Brata (Levstik V.)	
Slobodnik Jože			\$ 5.00
	\$ 15.00		
Smolej Helena		Bukvič Franc	
Kuhelj Ivan		Princl Marija	
Ambrož č. Tone		Fabjan M.	
Senica Janez		Rebolj A.	
	\$ 10.00	Sparovec Stane	
Brasanovac M.		Kavšek Maks	
Trček Viktor		Štih Janez	
Škulj Francka		Sprager Fred	
Režek Anton		Anzlin Jože	
Lenarčič Jože		Starešinič Jože	
Pleško Izidor		Novak Ivan	
Oražem Alojz		Musar Anton	
Marn Irenka		Gorkeš Martin	
Potočnik Blaž		Semen Štefan	
Demšar Marija		Gorkeš Jože	
Skumavc Janez		Božnar Milče	
Kamel Marjan		Tomšič Janez	
Obal Marija		Stanič Karel	
Novak Miha		Lavrič Jože	
Bernik V. (Windsor)		N. N.	
Nečka Gdč.		Svetin A.	
Benko Polde		Muzič Franc	
Končan Tine		Simon Janez	
Pečarič Jože		Tominc Franc (Cleveland)	
Matašič Alojz		Sever Janez	"
Berkovič Jože		Oblak Anton	"
Radovič Jože		Vesel Štefan	"
Zberšek Jože		N. N.	
Vrhovnik Tone		Tekavčič Rudi	
Štebljaj Slavko		Kodrič Jože	
Košir Janez (Burlington)		Srebrnič Rafael	
Oseli Florian		Božič Katarina	
Kamin Franc (Cleveland)			\$ 3.00
Bolha Janez		Ramovš Franc	
Vodušek Jože			\$ 2.00
Grobič Jože		Levstik Janez	

Kje smo, kam gremo (II.)

(Dr. Albinu Šmajdu v spomin)

Kmalu po izidu je v Buenos Aires prispel prvi izvod tako težko rojene knjige Jožeta Vidica o Črni roki. Da jo Vestnik sploh omenja, je samo iz dveh razlogov:

skupaj stlačeno fantaziranje nekega Jožeta Vidica — se bo moral še krepko učiti pri Svetini in njegovi Ukani! — je izdajatelj knjige na najbolj enostaven način popolnoma izničil. To pa zato, ker so platnice resničen izraz odnosa tkzv. Črne roke do komunizma: poleg znanega emblema črne roke je ponatisnjen lepak Smrt komunizmu! — torej, je bila to borba proti ideji. Na zadnji strani platnic pa je čisto pravilčen uraden dopis Uprave ljubljanske policije pod vodstvom dr. Hacina pristojnemu sodišču o tem in tem priporniku. Torej — legalen postopek. Vse, kar je torej v knjigi sami, je samo brenkanje po željah Partije. Vsekakor pa iskrena hvala za vse podatke pobijanja s strani VOS-a na Gorenjskem. (Dobro bi bilo dodati še v Ljubljanski pokrajini).

Drugi razlog pa je navedba, češ da naj bi truplo pokojnega dr. Šmajda potegnili iz tržaškega morja (pišem po spominu, menda na strani 104). Vidic bi moral vedeti, da so dr. Šmajda videli popolnoma zbitega v kleti neke hiše nekaj metrov proč od Hotela Štrukelj — blizu sanatorija Emona, kjer so ga lahko recimo, Derganci držali pokonci, da bi čim več povedal — je tako?

Sicer pa: koliko stanovanj je OZNA brez potrebe prevrnila, ko je iskala mučilne naprave, ki jih nikdar ni bilo! — Gospod Vidic, če se Vam v Ljubljani smejejo, potem dovolite, da se tudi mi v emigraciji.

— — —

Lansko leto — 1975, ob tridesetletnici, je bilo leto precejšnjih pretresov vesti. Naj komunisti še bolj trdijo, da so jo kot klerikalno navlako odvrgli, drži, da je bila vest v človeku pred krščanstvom. Ta vest se ne podredi nobenemu režimu. In dokler bodo v Sloveniji na vladi ljudje, katerih matere so še znale moliti, bo moč vesti v njih zelo prodorna. A to naj vsak komunist po svoje opravi.

Zanimivo je, da so ob tej tridesetletnici začeli pisati tudi o zadevah, o katerih so doslej bolj malo govorili. Tako je Ivan Križnar v sobotni prilogi Dela 27. 12. 75 na strani 32/33 napisal dolg članek pod naslovom Slovensko domobranstvo v boju proti narodnoosvobodilnemu gibanju. Iz tega članka povzemamo naslednje:

„Medtem so slovenski protikomunistični politiki v Ljubljani poskušali domobranstvo odtrgati izpod poveljstva Nemcev in ga preoblikovati v jedro slovenske kontrarevolucionarne vojske. Plenum narodnega odbora je 2. aprila že razpravljal, da se bo moralo v slovensko narodno vojsko preoblikovano slovensko domobranstvo iz Ljubljanske pokrajine začasno umakniti,

če bo prodrla sem sovjetska vojska, sicer pa je treba v boju vzdržati do prihoda angloameriške vojske. Narodni odbor je 17. aprila sklenil, da je treba preprečiti skupen umik domobranstva z Nemci oz. umik na nemško ozemlje, kakor tudi boj domobranstva proti angloameriški vojski. Svoja tajnika dr. Albina Šmajda in dr. Marjana Zajca je poslal na Primorsko, kjer naj bi s poveljniki kvasilniških enot, ki so tja pribežale z jugoslovanskega ozemlja, ustanovili regentski svet in jugoslovansko vlado, ki naj bi organizirala skupen boj proti NOV. Pri tem so pričakovali, da jih bosta podprli Anglija in ZDA v prizadevanju, da bi se v Jugoslaviji ohranila buržoazna ureditev.

Dne 21. aprila sta se tajnika vrnila pod vtisom hitrega prodora IV. armade JA proti Reki. Dr. Šmajd je po vrnitvi pisal škofu dr. Rožmanu: „Položaj je za nas v Ljubljanski pokrajini katastrofalen. Grozi nevarnost, da se bodo domobranci morali umakniti skupno z Nemci proti Gorenjski, kar je naša nacionalna smrt“. Naslednjega dne so nekateri protikomunistični voditelji ugotovili, da so razmere „na las podobne razmeram pred kapitulacijo Italije“. 23. aprila pa je monsignor Matija Škrbec med drugim predlagal umik na Gorenjsko in Koroško, prej pa naj bi Nemci priznali narodni odbor, ki naj bi mu Rupnik prepustil oblast.“

V besedilu je omenjena vloga dr. Albina Šmajda. V prej omenjeni knjigi Jožeta Vidica je omenjena vloga drugega tajnika NO. Ta bi bil sedaj po svoji vesti dolžan, da 1.) Vidicu odgovori, kar navaja o njem, 2.) dopolni poročanje Križnarja z delom, ki ga je on takrat opravil. — Je namreč že tako, da se mora vsakdo, ki mu uspe pririniti se do vrha, pred narodom upravičiti, kaj je naredil in česa ne, obenem pa tudi dokazati, da je nekdanji visoki položaj v dosledni liniji s sedanjim zadržanjem.

Čakamo...

— — —

Pred časom smo pisali v Vestniku o izdaji nad Slovenijo v svetu in je bilo takrat govora o vlogi „slovenskih“ lazaristov v Kanadi. S presenečenjem smo brali ponatis dopisa Lee Urbančeve v Svobodni Sloveniji, kjer od istih gospodov zahteva, naj vendar uvedejo uporabo slovenske zastave. Ne vemo, ali bo prihodna tombola prinesla dovolj, da bodo zastavo kupili, pametno pa bi bilo ne čakati na njen izid.

Sicer pa začenja človek dvomiti o „slovenskih“ lazaristih. Če se prav spominjam, je bila prva akcija nabava roentgenskega aparata, ki je potem slovesno končal pod Maotsetungovo zasedbo. Potem je bila monštranca... Zdaj pa beremo, da so trije drugi kandidati lazaristi odšli na Madagaskar, da so trije drugi kandidati odšli na isti otok, da bosta dva stopila v noviciat in da naj bi za utrditev menda najprej šla v beograjsko Čukarico, kjer se bosta pripravila za nadaljno pot.

To je vse prav in lepo. A vendar, kot je Katoliški glas pred časom pisal z enega stališča, Vestnik lahko zapiše z drugega: nedavno tega je direktor dušnih pastirjev govoril, da so pred oltarjem gospodje, večinoma že zelo sivih las, starejših let, in da naravnega starostnega naraščanja ni dovolj. Potem se pa človek kot Slovenec vpraša: ali je res potrebno stopiti v nek red, čigar centrala ni v Sloveniji, kolikor je pa je, je odvisna od režima. Zakaj se ne začenjamo vračati k primarnosti zgodovinske povezanosti slovenskega naroda s Cerkvijo: preko njenih kaplanov, župnikov in dekanov, brez slehernih redov posredi.

Ko bi to pisal z ogorčenjem, bi brez dvoma rabil druge besede. Pišem pa — in lepo prosim vse prizadete, naj mi verjamejo, iz bolečine, ker me skrbi usoda mladine v današnjih slovenskih šolah v najkrajšem času, ko bo iz te mladine zrastel rod očetov in mater.

Takrat nikogar iz Madagaskarja ali Culukafrije ne bo, ki bi reševal slovensko kri.

Pavle Rant

Č. g. Jože Guštin — vrhovni kaplan zvezne policije

Za vrhovnega kaplana zvezne policije v Buenos Airesu je bil imenovan slovenski duhovnik č. g. Jože Guštin.

G. Guštin je bil rojen leta 1919 v Šent Jerneju na Dolenjskem. Bogoslovje je študiral v Ljubljani. V začetku meseca maja 1945 je odšel skupaj z množico ostalih Slovencev na begunsko pot na Koroško, kjer je bil 19. maja 1945 posvečen v duhovnika, in nato se je izselil v Argentino. V Argentini je po raznem dušnopastirskem delovanju postal kaplan pri policiji in kaplan pri obeh buenosaireških kardinalih Copellu in Caggianu. Kljub vsej tej težki in odgovorni zaposlitvi je po vseh svojih močeh pomagal in še pomaga zlasti rojaku v Berazategui-ju, kjer jim redno daruje sv. mašo, vodi svete ure, deli zakramente. Tudi sicer se rad udeležuje slovenskega javnega življenja in je zlasti priljubljen pri slovenskih protikomunističnih borceh zaradi svojega odločnega protikomunističnega prepričanja.

Gospodu Guštinu k visokemu imenovanju iskreno čestitamo in mu želimo pri odgovornem delu mnogo božjega blagoslova. Vse soborce pa naprošamo, da se ga spominjajo v molitvah, ker le v Bogu bo našel g. Guštin moč, potrebno za tako odgovorno mesto.

Č. g. Jože Horn – štabni kaplan VII. gorske brigade

Naš dragi član, gospod Jože Horn, dušni pastir Slovencev v Mendози, je leta 1962 postal kurat argentinske vojske v Mendози. Kmalu nato mu je vojaška oblast zaupala celotno dušnopastirsko vodstvo VIII gorske brigade in ga postavila za štabnega kaplana te brigade. V tem svojstvu ga je doletela dolžnost, da je spremljal vojaške edinice v boj proti komunističnim gverilcem v Tucumanu, ki so hoteli iz te province napraviti komunistično državo. Tam je g. Horn — često v pragozdovih in divjini — argentinskim vojakom maševal in jim nudil vsaktero duhovno pomoč. Ob tej priložnosti je dobro spoznal razmere v Tucumanu, delovanje in moč gverile in stalno upadanje njene moči.

G. Hornu se je zgodilo, da je tam daleč na operativnem terenu, kjer se je borila argentinska vojska proti komunističnim gverilcem, dne 20. decembra 1975 obhajal svojo petdesetletnico, ki so jo Slovenci v Mendози slovesno proslavili po njegovi vrnitvi z vojaških akcij.

Vestnik je 50-letnico g. Horna omenil v svoji lanski številki 7/8. Pa naj danes še dodamo, da je g. Horn leta 1944 kot 19-letni dijak stopil med primorske domobrance, kjer je že bil njegov oče v svojstvu majorja. Bil je na različnih postojankah (Trst, Postojna, Gorica) vse do maja 1945, nato pa je bil v raznih taboriščih. Leta 1947 je stopil v slovensko bogoslovje v Brixnu, se z njim preselil v Argentino, kjer je daroval novo mašo leta 1952. Leta 1954 je postal dušni pastir Slovencev v Mendози.

G. Hornu še enkrat prisrčno čestitamo!

H. R.

SLOVENŠČINA NA KONGRESU PISATELJEV JUGOSLAVIJE

Na kongresu Zveze pisateljev Jugoslavije so slovenski pisatelji v svojih posegih govorili hrvaško. To sta obžalovala slovenska predstavnika iz zamejstva Korošec Andrej Kokot in Tržačan Miroslav Košuta, češ „kako naj Slovenci na Primorskem in Koroškem zahtevamo spoštovanje slovenščine, če je niti sami ne spoštujemo.“

SOVJETSKI TANKI ZA PINOCHETA

Pariški „Le Monde“ piše v svoji številki z dne 18. oktobra 1975, da je glasilo sovjetske vlade „Izvestija“ napadlo pariški satirični list „Le canard enchainé“, ki je trdil, da je Sovjetska zveza prodala svoje tanki sedanji „fašistični“ vladi generala Pinocheta v Čilu, in da so bili ti tanki prepeljani preko neuvrščene in samoupravne Titove Jugoslavije. Zanimivo je pri tem, da režimsko časopisje v Jugoslaviji tega dogodka sploh ni omenilo, niti ni protestiralo zoper pisanje pariškega časopisa.

“Klic Triglava” objavlja del poročil iz domovine (števil. 437, januar 1976):

Komunistična partija Jugoslavije

V naslednjem pričnemo objavljati poročilo, ki je prispelo v tujino iz Jugoslavije. Izvirnik je bil pisan v srbsko-hrvatskem jeziku, vendar lahko trdimo, da je slovenski prevod verodostojen, čeprav smo nekaj ostrih izrazov jezikovno omilili.

Kolikor nam je znano, izhajajo avtorji iz visokih partijskih uradov. Na to kažejo tudi nekateri podatki v samem poročilu.

Na prvi pogled se zde gotove trditve pretirane odnosno posplošene. Dejansko pa ne morejo biti daleč od resnice, če jih primerjamo s stalno se ponavljajočimi glasovi iz domovine ali izza meja o hudi korupciji v Jugoslaviji. Drugače tudi biti ne more: če vsaka oblast korumpira, — in potrdila za ta dictum ni treba iskati, — potem je samo logičen zaključek, da absolutna oblast korumpira absolutno.

Uredništvo.

*

Člane komunistične partije v Jugoslaviji bi mogli razdeliti v nekaj skupin:

V prvo spadajo tisti, ki so postali člani partije iz ambicije in iz strasti do ropanja in ubijanja. Ta glavni tip imenujejo „črnogorski tip“, ne glede na to, če je iz Črne gore ali ne. Toda pogosto je iz Črne gore. Ti ljudje so brez vsakega pomisleka zmeraj pripravljeni na umor ali na izdajo; pripravljeni za vsako podlost; arogantni, neizobraženi, lizuni in degenerirani do skrajnosti. Najdete jih v vsej državi in mnogo jih je v vojski. Vsi so kompromitirani z umori in nimajo drugega izhoda kot biti v partiji.

Drugi tip so „prebežniki“: nekdanji kolaboratorji z okupatorjem, ki so jih sprejeli v partijo, da delajo tam pokoro, a ščasoma pridejo do polčzaja. So najhujši krvniki „Udbe“ in strašno obremenjeni z umori pod okupatorjem in z umori pod komunističnim režimom.

Tretji tip so takozvani „pametnjakoviči“: ti so uvideli, da ni druge poti za ostvaritev eksistence na tuji račun, kot se vštuliti v partijo. Mnogi od teh so odpadniki, ki so se „spametovali“, vendar so predmet zasmehovanja, ker radi pridejo ob živce in tako pogosto končajo v ječi; v svoji nespameti govore resnico, ki jo itak vsi poznajo, toda o njej ne govorijo.

Četrty tip je kmet na vasi. Kmetje gredo iz oportunitizma v partijo, ali pa iz sile, ker bi drugače poginili od glada. Mnogi pa gredo zato, da pridejo na vasi do oblasti in se potem maščujejo nad sosedi iz kateregakoli

razloga. V tej skupini prevladujejo patološki tipi, toda je med njimi precej pametnih. Mnogo je med njimi konspiracije in celo protikomunizma, toda sčasoma vse to ugasne.

Peti tip so oportunisti na splošno, ki gredo v partijo, dasi sami ne vedo zakaj. Iz te skupine se izpopolnjujejo prej navedene skupine.

Šesti tip je zelo številen. To so „koristne budale“, so člani partije, dokler hodijo v šole ali pa se izučijo kake obrti ali pa so k temu prisiljeni; so suha veja partije in po nekaj časa odpadejo. Radi se delajo neumnejše kot so in so popolnoma neaktivni.

Sedma skupina je najbolj sporen tip. To so tisti, ki so se „vrinili“ v stranko. To je velika množica intelektualcev iz vseh poklicev. So to ljudje, ki so v bistvu orientirani protikomunistično, se kamuflirajo v stranki, so ali nedalavni, ali pa delajo male sabotaže, komplicirajo vse in se bavijo s paralizacijo partijskega aparata. Mnogi mislijo, da bodo kaj izboljšali, če se borijo skupno z komunisti. Dnevno katerega odkrijejo. Toda ta skupina je heterogena. So med njimi, poštenjaki, toda je tudi mnogo demoraliziranih in razočaranih. Vsak dela za sebe, kajti delovanje najmanjše skupine že pomeni smrt. Če bi Djilas uspel, bi mnogo od teh ljudi prišlo na površje. Med njimi so tudi socialisti, toda nimajo izgleda in so obsojeni na odpad ali da presedlajo v kako drugo skupino. Ta tip članov je bil zelo prizadet za časa madžarske revolucije, ker so se identificirali z njo in je bil Nagy njihov idol. Največ od teh je vstopilo v stranko za časa Kominforma in so napravili veliko škodo tipom pod prvo skupino. Zato se prvi maščujejo in prirejajo lov na ljudi iz te „sedme“ skupine.

Znova je treba podčrtati popolno politično brezbarvnost članov partije. To je ustaljena metoda. S politiko se namreč bavi samo ožja klika na vrhu; to kar dela stranka, je težko označiti kot politiko. V diktatorskem sistemu je to edini izhod. Takozvana politika stranka je omejena na kroge, ki se bavi s korupcijo, z nezakazovanim nasiljem, ropanjem, z nastavitvijo in odpustkom uradnikov, natararjev, kuharic, z izterjanjem davkov. Odločajo v hišnih svetih, kjer se odloči, kdo bo lepil plakate ali pa „prostovoljno“ opravil kakšno delo na cesti ali kjer koli, in ki bo širil gotove parole. To je delo na terenu, kar bi mogli označiti kot politično delo za partijo.

Okrog 17 odstotkov članov je nepismenih. Najmanj ena tretjina še v svojem življenju ni zapustila svojega kraja in polovica teh ljudi so takšni, da bi brez diktature ne imeli nikake eksistence, ker so absolutno nesposobni za vse. K policiji pa vsi ne morejo iti. Ti neciviliziranci so goreči teroristi in asocialni, ki imajo svoje korenine v ropanju, šovinizmu, barbarstvu in podlosti. Vsi ti stremijo za najvišjim ciljem: prej ali slej postati član tajne policije — Udbe.

Toda vsi komunisti brez izjeme čutijo potrebo, da se kot družina nasilnežev XX. stoletja kamuflira z modernim plaščem socializma in inter-

nacionalizma, s katerim nimajo ničesar skupnega. Istočasno pa so vsi trdno prepričani, da bo vse na moder način in z malimi žrtvami ustvaril Tito.

Srbija

Centralni komite srbske komunistične partije je neke vrste podružnica Centralnega komiteja jugoslovanske komunistične partije. Pristojnost centralnega komiteja srbske komunistične partije je omejena na ožjo Srbijo, Vojvodino in Kosovo; preko precejšnje avtonomije se obračata neposredno na centralno oblast. Tudi finance srbske komunistične partije so povezane s financami jugoslovanske komunistične partije. Uradi srbske komunistične partije se nahajajo v istem poslopju, kot je centralni komite jugoslovanske komunistične partije. V različnih odborih srbske komunistične partije se nahajajo tudi osebe iz centralnega komiteja jugoslovanske komunistične partije. Člani obeh centralnih komitejev so v medsebojni prijateljski in sorodstveni zvezi. Člani, posebno pa uradniki centralnega komiteja jugoslovanske komunistične partije hočejo biti na ta način soudeleženi pri materialnih virih, katere ima srbska komunistična partija na ozemlju Srbije. Srbsko prebivalstvo je tedaj podvrženo dvojnemu izkoriščanju, ko mora Srbija zadostiti tudi materialnim željam, to je rediti mora še korupcijo v centralnem komiteju jugoslovanske komunistične partije.

Osebe srbske komunistične partije je nastavljeno po istih načelih kot pri jugoslovanski komunistični partiji. Med njimi je malo izobražencev; največ teh je učiteljev. So pa tudi nastavljenci iz Slovenije, Makedonije, a največ iz Črne gore. Plača je ista kot v jugoslovanski komunistični partiji, le da imajo slednji več deviz na razpolago, medtem ko imajo funkcionarji srbske komunistične partije na razpolago gospodarski aparat v srbskih podjetjih, kar nadomesti osebne primanjkljaje.

Centralni komite srbske komunistične partije ima celo vrsto komisij, čeprav so mnoge od njih samo na papirju in ne delujejo. Komisije pa ne morejo delovati, če niso na seji navzoče vsaj tri osebe iz centralnega komiteja jugoslovanske komunistične partije; tako vsaj pri važnejših, sicer pa mora biti vsaj ena oseba navzoča iz višjega foruma.

Organizacijska komisija kontrolira vse partijske organizacije v Srbiji in sicer po sistemu staroturških paš. Vsako okrožno mesto ima svojega pašo, ki vlada v imenu centralnega komiteja po mili volji. Tako je bil paša za zapadno Srbijo dalj časa sedanji zunanji minister Minić. Vse te paše sede v Beogradu v zelo donosnih službah in dvakrat-trikrat mesečno obišejo svoje okrožje, da vidijo, kako se vedejo lokalni pod-paše, katere neprestano mečjavajo. V vsakem okrožnem mestu imajo te paše iz Beograda svoje vile, kjer prebivajo, ko so na obisku. To so same nove stavbe. Leskovac pa je letovišče za vse. Tam se nahaja cela kolonija vil za večino članov centralnega komiteja srbske komunistične partije. Imajo svoja letovišča, ki jih financira srbska vlada. Pod pristojnost te komisije spada tudi gradnja to-

varn; udomačil se je sistem, da mora biti vsak važnejši član komisije izgraditelj kakšne tovarne. Tako je svoječasnno neki Voja Leković zgradil v Priboju tovarno za kamione, čeprav nimajo niti železnice. Kdor si je upal grajati ta nesmisel, je bil hudo preganjan. Sedanji zunanji minister Minić je vodil izgradnjo tovarne za viskoko v Loznici in je tovarna seveda propadla. Ni bilo nikakega proračuna, ker se je smatralo, da to ni potrebno. Veselinov je zgradil največji silos v Jugoslaviji v Petravgradu, ki pa ga ne izkoriščajo niti do 5%. Vsak član srbskega centralnega komiteja ima takšne grehe na vesti in takšne norosti so posnemali tudi v drugih republikah; največje norosti so uganjali v Bosni, kjer se je največ gradilo. Prišlo je do številnih sodnih preiskav in tudi sodb, toda partija je vse to razveljavila. Prizadeti ljudje so ponajvečkrat prišli na druga, še boljša mesta. Kadrovske komisije so merodajne za nastavljanje ljudi v gospodarskem sektorju; mesto dobi, kdor je v prijateljskih, predvsem pa v rodbinskih zvezah. Korupcija je strašna, ljudi nastavljajo in odstavljajo po mili volji, saj kradejo in poneverjajo vsi. Če katerega zapro pride kmalu na svobodo. To je tajna moč partije, ki na tak način naveže ljudi na sebe.

V sodstvu in upravi je nastal kaos, ker so si partijske komisije pri-lastile pravico, da odločitve, sprejete v stanovanjskih, v civilnih in v upravnih zadevah kratkomalo spremenene oziroma razveljavijo iz kakršnega koli razloga. Seveda je vmes korupcija. Takšna praksa se je razvila v hudi meri v Črni gori in Makedoniji. Tako sta uprava in justica že leta v kaotičnem stanju.

Velika korupcija vlada v pisanju šolskih knjig. Samo člani partije jih lahko pišejo, kajti samo njihove knjige so odobrene. Neka komisija si je nekega dne izmislila novo reformo, po kateri bi naj kvalificirani delavec dobil priznano srednjo šolo, visoko kvalificirani delavec pa pravico, da se vpiše na univerzo. Reforma je klaverno propadla, ker je bila v korist samo nekvalificiranemu uradniškemu osebju, ki je dobilo priznano srednjo šolo predvsem zato, da lahko službeno napreduje. Delavci niso imeli nikake koristi od te reforme. Tudi takozvano kulturno udejstvovanje partije služi korupciji. Izdajajo se brošure „socialistične“ vsebine. Avtorji dobe dobre honorarje, razpečevanje pa prevzame partija, ki si najame člane mladinske organizacije, da zastonj oblazijo vse hiše in prodajajo. Gorje tistemu, ki ne kupi. Zberejo na ta način velike vsote, katere od mladincev pokasirajo partijci, ki denar kratkomalo vtaknejo v svoj žep. Takih malih in večjih poneverb je ogromno število in še ni bilo slišati, da bi kdo bil klican na odgovor.

Partijci so mojstri v izmozgavanju vasi. Kmetu so onemogočili, da trguje direktno z mestom; ustanovili so zadruge, katerim morajo kmetje vse prodati. Zadruge plačajo nizke cene, ogromno pa povišajo ceno v prodaji na potrošnika. Zadruge so polne nameščencev, ki so vsi več ali manj sorodniki partijcev, ki vodijo zadrugo. Mnogi so taki, ki so samo na spisku, da dobe plačo, dasi nič ne delajo. Zadruge so prisiljene, da dostavijo partijskim bocem na njihove zahteve različne proizvode po znižani ceni. Komunistične

zadruga so edine pooblaščenec baviti se s prodajo živine; kmet mora pristati na diktirano ceno, z nadaljno prodajo živine pa je v zvezi strašna korupcija. Kmet ne more kupiti poljedeljskega orodja; tudi to kupijo zadruga in stavijo po visokih cenah kmetu na razpolago. Pri tej mizeriji pa partija cinično zatrjuje kmetu, da je to protiinflacionistična politika.

Uradno je ugotovljeno, da mora prebivalstvo dati 70% za prehrano, s 30% mora kriti vse ostale izdatke. Ker to ni mogoče, pravi statistika sama, krije prebivalstvo 25% svojega proračuna iz neznanih virov. Zanimiv pojav je tudi, da se cela vrsta nižjih partijskih funkcionarjev ne nahaja na spisku za plače, da potem lahko rečejo, da delajo zastoj brez plače. Imajo pa navzlic temu standard, za katerega jih vsakdo zavida. Zgodi se, da poljedeljski proizvodi v mnogih okrožjih zginejo, ker se zadruga ne briga za odkup, ko pa so partijski bonci našli kakšno bolj donosno korupcijo. Kmet obuboža, ne more več obdelovati posestva in zadruga prevzamejo zemljo v državno last. Večina posestev leži neobdelanih in na njih se bohota plevel.

Dobrodošel postranski zaslužek je pri partijskih boncih potovanje različnih komisij v inozemstvo pod različnimi pretvezami. Navadno udeleženci potovanj nimajo nikakega pojma o problemu, zaradi katerega potujejo. Poslali so tudi mlade ljudi na študij poljedeljstva na Dansko. Ko so se ti vrnili domov, so zelo kritizirali, češ da je v Jugoslaviji vse narobe, da se poljedeljstvo uničuje; kaj kmalu se je nehalo s takšnimi študijskimi potovanji, češ da zapad inficira z lažnimi nauki udeležence takšnih ekskurzij.

Finančna komisija se bavi z zidanjem vil partijskim bocem, in to po želji in okusu boncev. Notranja oprema teh vil je podobna kabinam na piratskih ladjah v srednjem veku, ko so piratski kapitani navlekli množine naropane umetniškega in neumetniškega blaga. Komunistični bonci v Srbiji odnašajo iz muzejev razne starine proti potrdilu, da s tem olepšajo svoje vile. Muzeji seveda teh starin nikdar več ne bodo videli. Nižji bonci posnemajo višje in hočejo tudi živeti luksuzno. Pride do škandalov, toda žrtev je kakšen neznamen mali funkcionar; višjim se ne zgodi nič. Na pokojnine se čaka tudi tri leta in nihče se ne briga za to, kako bodo reveži živeli. Kopališča so v prvi vrsti za partijske funkcionarje, njihove družine in sorodnike. Politično se presoja vprašanje, kdo lahko pride v dom starcev. Hodniki socialnega zavarovanja so zmeraj polni starih ljudi, ki iščejo pomoči. Največ kar dosežejo je da se jim izplača kakšna majhna vsota, da se jih tako odpravi. Žrtve fašizma so bili samo tisti, ki so pri partiji; ostali ki so v večini, ne pridejo v poštev.

Centralni komite ima svoje tajne oddelke, katerih naloga je, da v primeru potrebe odstranijo s silo kakšnega lokalnega paša, ki je izgubil zaslonbo pri nadrejenih boncih. Te tajne skupine so bile ustvarjene po resoluciji Kominforma, ko se je zgodilo, da je na primer iz Zaječarja pobegnil v Romunijo celoten krajevni odbor partije s poslancem parlamenta na čelu, pa tudi cela tajna policija in milica. Danes imajo te tajne čete samo nalogo, da čakajo. Lenarijo v Kragujevcu, Prištini, Nišu, Zaječaru, v Ča-

kovcu, v Beogradu, Subotici in še drugod. Njihova naloga je takoj izvršiti čistke proti nezaželenim elementom. Ker so kraji, kjer se te tajne čete nahajajo, mala mesteca, bi jih bilo mogoče takoj opaziti. Zato se jih kamuflira na ta način, da jih vrinejo v različna podjetja kot kake nakupovalce. Vendar pa jih vsi poznajo, ker nič ne delajo in se vozijo v avtomobilih.

Centralni komite srbske komunistične partije ima svojo kurirsko službo in se ne poslužuje redne pošte. Vse gre preko kurirske službe, ki je zelo komplicirana in konspirativna. Zgodi se, da kakega kurirja ubijejo in dokumenti izginejo. Prečiskava je nevarna, ker se ne ve, katera tajna služba ima tukaj svoje prste vmes; zato je treba paziti na vsak korak.

Vsi okrožni komiteti v Srbiji, pa tudi v drugih republikah, imajo priključek na takozvano S-linijo. To je direktna zveza s centralnim komitejem jugoslovanske komunistične partije. Isto zvezo ima tajna policija s centralo Udbe v Beogradu. Vojska ima svojo lastno telefonsko službo, vendar pa se poslužuje bolj svojih radijskih postaj. Če dvigneš pri teh telefonskih zvezah slušalko, lahko poslušаш ure trajajoče zasebne razgovore partijskih boncev z njihovimi ženami ali ljubnicami na morju, v kakšnem kopališču itd. Cenzura je več vrst; je zelo rafinirana, ko gre za inozemsko pošto, če na koga pazijo. Sicer pa je zelo primitivna; na deželi sama pošta ne izroči pisem, kadar misli da so sumljiva; tako se prikupi partijskim boncem ali pa ti sami zahtevajo, da se jim mora izročiti ta ali ona pošta. To je šlo tako daleč, da če kdo potuje v Beograd, je naprošen od mnogih ljudi, da nese in dostavi prošnje, pritožbe in pisma, osebno. Najnavadnejši trik cenzure je, da pustijo pošto ležati in jo dostavijo po več tednih, kakor tudi brzojavke. V vaseh gre pošta na občino in leži tam. Kaos na pošti da priliko uradnikom, da odstranijo znamke in pošto uničijo. To je za slabo plačane uradnike majhen priboljšek. Ljudje pa mislijo, da je pismo na cenzuri in so v strahu, kaj se bo zgodilo. Le uradna pošta je deležna redne odprave.

(Bo še)

NA KATEREM MESTU SMO?

V Evropi govorc ljudje 67 jezikov. Z ozirom na število ljudi, ki govorc kak jezik in smatrajo ta jezik za svoj materinski jezik, je slovenščina na tridesetem mestu, to je nekako v sredini. Če pa vzamemo za merilo koliko tujcev se seznanj in uči slovenščine, potem bi se nahajala slovenščina pred mnogimi večjimi narodi, nekako na dvaindvajsetem mestu, to je na istem mestu kot slovaščina in celo pred beloruščino, katalonščino, tatarščino in albanščino. Slovenščino poučujejo na raznih univerzah v Evropi in Ameriki, dočim se dvema tretjinama evropskih jezikov to ne dogaja.

Slovenci v tržaški pokrajini

Življenje zamejskih Slovencev — to je Slovencev na Primorskem, na Koroškem in v Porabju — mora biti stalna skrb in stalno zanimanje vseh zdomskih Slovencev. Dočim živimo mi v svobodni tujini, živijo oni na slovenskih tleh, ki jo je zasedel tujec, kateremu smo Slovenci trn v peti in jih skuša zato na vse mogoče načine uničiti.

Prav zato smo v Vestniku že večkrat pisali o zamejskih Slovincih, pisali o njihovi zgodovini, o njihovem trpljenju in težavah. Tudi te vrstice so napisane z namenom, da dobimo jasno sliko o Slovincih v tržaški pokrajini, ki že od konca prve svetovne vojne živijo pod italijansko oblastjo in stalnim italijanskim pritiskom in tudi preganjanjem.

V tej skoraj 60-letni dobi je slovenstvo doživelo težke udarce, in je zato razumljivo, da se je mnogo Slovencev zaradi fašističnega divjanja izselilo. Velik udarec slovenstvu na so zadali tudi sloverski komunisti na Primorskem, ki so vstopili v italijansko komunistično stranko in vpisali svoje otroke v italijanske šole. Vse to je močno vplivalo na slovensko prisotnost na Primorskem in zlasti še v tržaški pokrajini. Če primerjamo število Slovencev pri zadnjem avstrijskem ljudskem štetju leta 1910 ali pri občinskih volitvah v Trstu, moramo z žalostjo ugotoviti, da je število Slovencev močno nazadovalo.

Danes hočemo na kratko prikazati nekaj statističnih podatkov, ki so bili lansko leto objavljeni v Trstu. To so podatki zadnjega ljudskega štetja iz leta 1971.

Na dan ljudskega štetja — 24. oktobra 1971 — je bilo v tržaški pokrajini 300.304 oseb s stalnim prebivališčem. *Od teh pripada slovenski jezikovni skupini 24.706 oseb (11.110 moških in 13.596 žensk). To je 8,2 odstotka vsega prebivalstva v tržaški pokrajini.* To je silen padec v primeri s stanjem pred prvo svetovno vojno. Po ljudskem štetju iz leta 1910, pri katerem so bile napravljene Slovincem velike krivice, kar se je pozneje ugotovilo in v malenkostni meri tudi popravilo, je bilo v Trstu 230.000 prebivalcev. Od teh je bilo 190.913 avstrijskih državljanov, ostali so bili italijanski državljanji, ki so se preselili v Trst. Od omenjenega števila avstrijskih državljanov je bilo *Slovencev 59.319 ali 31%, dočim je bilo tedaj Italijanov 118.959 ali 62%.* Število Slovencev je torej padlo od 31% na 8%, kar je v glavnem posledica fašizma in komunistične frateiance in umetnega naseljevanja Italijanov na Tržaškem po drugi svetovni vojni.

Naj navedemo še nekaj statističnih podatkov. Slovencev je po tej statistiki iz leta 1971 več od Italijanov v repentaborski, dolinski in zgoniški občini. V repentaborski je 543 Slovencev in 157 Italijanov, v dolinski 4009 Slovencev in 1659 Italijanov, v zgoniški 1138 Slovencev in 252 Italijanov. V devinsko-nabrežinski občini je razmerje naslednje: 2829 Slovencev in 4698 Italijanov. V miljski občini je 623 Slovencev in 12.424 Italijanov. Še največ Slovencev živi pravzaprav v tržaški občini: 15.564, dočim je Italijanov 254.257.

Žalostna je ta slika, vendar nas ne sme navdajati z obupom. Opazujemo trud in napor tržaških Slovencev, da se ohranijo. Potrebno je, da jim — kakor vsem zamejskim Slovincem — po vseh svojih močeh pomagamo. Zlasti moramo razumeti njihov težek položaj, njihov dnevni boj s številnimi močnimi nasprotniki. Ne smemo jim vsiljevati svojega mnenja in dajati nasvetov glede njihovega taktičnega ravnanja. Oni so v boju in samo oni vedo, kakšnih sredstev naj se v tem boju poslužujejo.

Sm R

ZA ZAVETIŠČE ŠKOFA DR. GREGORIJA ROZMANA SO DAROVALI

(v poslovnem letu 1975/6 od 1. marca 1975 do 29. februarja 1976)

Arnšek Peter	1.000.—	č. g. Malenšek Janez ...	1.100.—
Ašič Ivan	200.—	Marinič Jože	140.—
Avguštin Aleksander	500.—	inž. Matičič, druž.	100.—
Avguštin Fran	50.—	Miklič Jože	1.000.—
Avguštin Tone	600.—	Mivšek Anton	66.—
Bavec Janez	76.—	Musar, P. de, Dora	6.000.—
Bavec Vinko	1.000.—	Mustar Stane	540.—
Bečaj Vili	50.—	msgr. Novak France	100.—
Benko Franc	1.000.—	č. g. Novak Štefan	500.—
dr. Brumen Vinko	200.—	N. N.-i.	38.280.—
Buda Stane	2.000.—	Oblak Franc	1.520.—
Čof Emil	500.—	Oblak Hnos.	25.425.20
Čeč, druž.	1.394.—	Olejnik Jurij	600.—
Dermastja Franc	3.000.—	Omahna Miha	100.—
Deržai de Gradina Hilda ..	1.000.—	Opeka Jože	30.—
dr. Dobovšek Jože	540.—	msgr. Orehar Anton	1.304.—
Dolenc Vencelj	270.—	ga. Osredkar S. M., Cda. .	2.750.—
DSPB Tabor-Arg.	2.662.25	Pavlin Roman	100.—
Eržen Anton	140.—	Peternel Jože	76.—
Fink Božo	100.—	Preskar Ivan	5.000.—
Fraz Leopold	10.000.—	Pucko Vinko	100.—
Golob Franc	10.—	Rajer Simon	192.—
Grabnar Jože	76.—	Rant Pavle	26.—
Gričar Franc	40.—	Rebozov Branko	52.—
č. g. Guštin Jože	100.—	Rus Srečko	132.—
dr. Hanželič Rudolf	26.—	Sedej Lojze	26.—
Heller Dorjan	150.—	Simčič Alojz	200.—
Homove Franc	240.—	Skvarča Marko	200.—
č. g. Horn Jože	476.—	č. g. Skvarča Stanko ...	26.—
Hribar Viktor	26.—	Smersu Rudolf	100.—
Janež Slavko	582.80	Šeme Jože	50.—
Janežič Janez	76.—	Šemrov Anica	200.—
Jelkič Tatjana	26.—	Širca Edvard	330.—
Jeločnik-Dolinar	500.—	č. g. Škerbec Jože	3.178.—
Kastelic Anton	500.—	Šparhagl Leopold	150.—
Kastelic Anton, Cda. ...	2.750.—	Štrbene Janko	100.—
Kessler Ema	26.—	č. g. Štuhec Martin	327.—
Klemenc Franc	76.—	Tekavec Ivan	76.—
č. g. Koman Boris	500.—	Tičar Benjamin	200.—
dr. Komatar Anton, Nem. .	1.000.—	Tršan Janez	440.—
Korošec Ivan	1.306.—	Vahtar Alojz	300.—
Kos Vojteh	500.—	Vester Franc	40.—
Košir Jože	76.—	Vidmar Jože	200.—
Kralj Franc, Avetrija ..	2.100.—	Vitrih Ančka	100.—
dr. Kremžar Marko	500.—	Vitrih Miro	100.—
Krennec Julija	50.—	Zajec Štefka	100.—
Križnik Jure	200.—	Zakotnik Jana	52.—
Kušar Ivanka	300.—	Zakrajšek Jože	600.—
Lavrin Janez	440.—	Zidar Anton	150.—
Leber Rudi	26.—	Zidar Lojze	310.—
Levstik Vinko, Rim	700.—	Zveza slov. žena in mater	2.200.—
Maček Martin	20.—		

Zupančič Ivanka	75.—
Žužek Ivanka	4.000.—

VENEZUELA:

Bartol Ciril	2.784.40
Boštjančič Majda	396.10
Hlebš Miha	4.650.—
Ilija Lovrenc	2.376.60
Jakoš Pavle	396.10
Jerak Alojz	5.000.—
Kelčič Marija	158.44
Kočar Ana	79.22
Mayer Aleks	792.20
Razgoršek Ivanka	396.10
Rojnik Ivan	792.20
Sodja Maks	158.44
Šega Ivan	792.20

Z D A :

Blatnik Viktor	170.—
Hren Franc	700.—
Jakopič Marjan	800.—
Merc Rudi	350.—
Medved Ana	700.—
Mohar Lojze	280.—
Opeka Francka	450.—
Skvarča Julka	5.100.—
Slapnik Jemi	3.200.—
SPD-Tabor, Clev.	12.800.—
Šemen Janez	1.400.—
Tominec Viktor	450.—
Varšek, druž.	550.—
Vesel Štefan	208.—
Zajec Milan	700.—
č. g. N. N.	35.000.—
	\$ 224.874.25

<i>pok. Cuderman Vilko:</i>	
dr. Baraga Srečko	100.—
<i>pok. Čeč Vilko:</i>	
Čeč, druž.	675.—
Konzorcij „Tabor“	200.—
Konzorcij „Vestnik“	500.—
Ledel Ivan	500.—
prof. Logar Vinko	100.—
Mikelj Janez in Mihaela	100.—
<i>pok. dr. Čuk Alfonz:</i>	
druž. Trojer	150.—
<i>pok. Dolinar Frančiška:</i>	
Voršič Vlado	300.—
<i>pok. Erjavec Lojze:</i>	
Erjavec Ida	500.—
Erjavec Tomaž	500.—
Tomazin Metka	500.—
<i>pok. Fajfar Franc:</i>	
Voršič Vlado	300.—
<i>pok. Frontini Frančiška:</i>	
Amon Janez nečak	3.000.—
Tomažević Lovro	100.—
<i>pok. Gregorin Franc:</i>	
Dolenc Vencelj	500.—
Tomažević Lovro	200.—
<i>pok. Japelj Marija:</i>	
Šušteršič Janez	100.—
<i>pok. Jurčec Rudi:</i>	
dr. Baraga Srečko	100.—
Šerko Danijel in Franci ..	5.000.—
<i>pok. Lapajne Radmila:</i>	
druž. Bavdaž	200.—
<i>pok. mama ob obletnici:</i>	
Buda Stane	400.—
Mikuž, r. Bajžel Olga ..	100.—
<i>pok. mama in brat:</i>	
Razinger Blaž	200.—
<i>pok. mož:</i>	
Habjan Ivanka	50.—
<i>pok. Nabergoj Milan:</i>	
Škrbec Jože	200.—
<i>pok. Negoretič Anica:</i>	
Amon Marija	100.—
<i>pok. oče:</i>	
Boc Milan	540.—
Sašek Jože	500.—
<i>pok. oče Lojze:</i>	
šurman, druž.	500.—
<i>pok. Pavlovčič Jakob:</i>	
Konzorcij „Tabor“	200.—
prof. Pavlovčič Roman ..	500.—
Sever Viktor	300.—
<i>pok. pobiti dombranci ob 30-letnici:</i>	
Buda Stane	1.000.—
DSPB Tabor	700.—
Štefanič Jože	100.—

Namesto rož v spomin:	
<i>pok. Avguštín Julija:</i>	
Aleš Ivanka	200.—
č. g. Avguštín Albin, sin ..	1.000.—
<i>pok. Bečan Ivan:</i>	
Rupnik Vuk	100.—
<i>pok. Benko Marija:</i>	
Tomažević Lovro	100.—
<i>pok. brat Ciril:</i>	
Kranjc Gabrijel	500.—
<i>pok. brat Janez ob 30-letnici:</i>	
Škrbec Jože	200.—
<i>pok. Budinek Vojteh:</i>	
Arnšek Ivan	200.—
Burja Jože	50.—
Dreisiebner Ivan	200.—
Razinger Blaž	100.—
Simčič Alojz	100.—
Simčič Joško	150.—

<i>pok. Potočnik Franček:</i>		<i>pok. sin:</i>	
Vahtar Lojze	500.—	Fabjančič Anatol	100.—
<i>pok. Rupnik Vuk:</i>		<i>pok. Slavič Barbara:</i>	
Ahlin Ivan	100.—	Carisso in Prado	1.500.—
Benedičič Miha	500.—	Prelog, druž.	200.—
Blejec Ema	100.—	Slavič Franc, mož	1.000.—
Boh Franc, Clev.	625.—	<i>pok. Stare Saša:</i>	
Braun, druž.	500.—	Fabjančič Anatol	100.—
Buda Stane	500.—	<i>pok. starši:</i>	
Cof Emil	200.—	šturm Franci	100.—
Dimnik Dušan	100.—	Buda Stane in Anica r.	
Dolenc Vencelj	120.—	Cotič	500.—
dr. Kociper, druž.	100.—	<i>pok. Šmajc Jurij:</i>	
Korošec Ivan	500.—	Martinčič Ferdo, Cda. ..	6.500.—
Korošec Jože	100.—	<i>pok. umrli v domovini:</i>	
Kožar Janez	100.—	Dimnik Dušan	1.000.—
Lipovšek, druž.	500.—	<i>pok. umrli in pobiti dom. 24. čete:</i>	
prof. Logar Vinko	100.—	Buda Stane	500.—
Loh, druž.	250.—	<i>pok. dr. Voršič Lojze:</i>	
inž. Matičič, druž.	300.—	Voršič Terezija	300.—
Mikuž Štefka	500.—	<i>pok. Wagner Rudolf:</i>	
Mivšek Anton	500.—	N. N.	100.—
msgr. Novak France ...	140.—	<i>pok. Zajec Jože:</i>	
N. N.	1.000.—	Kočar Ivan	100.—
Prelog Miloš	200.—	<i>pok. č. g. Zajec Leopold:</i>	
Repar Jože	300.—	Borštnik Maks	500.—
Rupnik de Bandorenko		Buda Stane, druž.	520.—
Majda	200.—	<i>pok. Zajec Lojze:</i>	
Rupnik Zinka, žena ...	500.—	Dejak Franc, ZDA	230.—
dr. Savelli Julij	500.—	Grabnar Jože	50.—
Soborci domobranci dru-		Jakoš Jože in Kati, ZDA	340.—
štva Tabor	18.750.—	prof. Logar Vinko	50.—
Šivic Srečko	100.—	Štepec Ciril, ZDA	230.—
Šproc Anton	1.000.—	Zajec Franc, druž.	240.—
Štefanič Jože	300.—	Zajec Milan, ZDA	460.—
Štepec Tone, Clev.	2.500.—	<i>pok. Žgajnar Marjetka:</i>	
Šušteršič Božo	100.—	Dolenc Vencelj	120.—
Šušteršič Marjan	100.—	Kožar Olga in Silva ...	100.—
Tomažević Lovro	100.—	Škerlj Stane	500.—
dr. Zupanc, druž.	50.—	Tomažević Lovro	100.—
			\$ 69.350.—

Vsem darovalcem iskren Bog plačaj!

Vse bralce Vestnika in sploh vse Slovence pa prosimo, da s svojimi darovi pomagajo, da bo Zavetišče škofa dr. Gregorija Rožmana že kmalu moglo v celoti delovati in sprejeti v svoje prostore potrebne rojake.

Pozna spoznanja

Moskva je s konferenco v Helsinkih zopet potegnila za nos ves svet. Zopet se je pokazal sovjetski cinizem, ki odlikuje sovjetske politike od oktohrske revolucije (leta 1917) dalje. Vse pogodbe, ki jih je Sovjetska zveza sklenila in podpisala, so bile zanjo vedno le kos papirja, ki se vrže v smeti, ko je Sovjetija dobila iz pogodbe svoje koristi; da bi izpolnila tudi tista določila, ki so v korist druge pogodbene stranke, to ji niti na misel ne pride.

To, kar se je zgodilo z Angolo, je višek sovjetskega cinizma. Ves sovjetski diplomatski aparat je najmanj eno leto delal na tem, da se sklene v Helsinkih pogodba, s katero bodo na svetu nastopili novi časi miru, ne-napadanja, nevmešavanja, odprtja meja itd. Sovjetski politiki in diplomati so spretno lagali vsemu svetu, da imajo najlepše namene — zagotoviti svetu trajni mir. Večina državnikov je verjela. Tudi Ford in Kissinger sta verjela. Celo Vatikan je verjel, da se je zločinec poboljšal. Edini, ki je glasno opozarjal svet na novo sovjetsko prevaro, je bil Solženicin. Toda njegov glas je ostal glas vpijočega v puščavi; smatrali so, da pretirava.

Toda Solženicin ni pretiraval. Dobro je poznal sovjetsko zahrbtnost, sovjetsko laž in sovjetsko taktiko. Angola je bila potrebna, da je visoko zrasla veljava Solženicina in da so vsaj nekateri vodilni svetovni politiki spregledali.

Tudi v Afriki se je zgodilo, da ni šla Sovjetska zveza sama v žerjavo po kostanj. Kakor je prej porabila Korejo in Vietnam za prodor komunizma v Aziji, kakor porablja arabske države za prodor komunizma na srednjem vzhodu, tako porablja Kubo, da bi zanelila komunistično revolucijo v Južni Ameriki. Kar se Kubi zaenkrat to ni posrečilo, jo je Sovjetija poslala v Afriko. Svet ni mogel verjeti, da je nekaj tednov po podpisu pogodbe v Helsinkih to mogoče. Ford in Kissinger sta začela vpiti in groziti. Vse to vpitje in vse te grožnje nič ne pomagajo. V Afriki je dobila Sovjetija močno odskočno desko za skok na tiste afriške države, ki se še niso hotele podvreči njeni oblasti. Pa še dve drugi muhi je ubila na en mah. V Angoli je silno naravno bogastvo, ki bo sedaj odtekalo v Sovjetijo, kakor odteka bogastvo vseh njenih satelitov. Na drugi strani pa je Sovjetska zveza z zasedbo Angole po svojih zastopnikih dobila močno oporno točko na Atlantiku. S tem je prišla v veliko bližino Južne Amerike z dolgimi, ranljivimi obalami, na katerih se lahko vsak čas izkrcajo sovjetske ali bolje rečeno — od Sovjetov poslanske satelitske čete.

Eno pa je gotovo. Odjuge je verjetno konec, Helsinki je pozabljen. Pozno je prišlo iztreznjenje, vendar še ne prepozno, če se svet zopet ne bo dal uspavati. Na XXVI. komunističnem kongresu v Moskvi so bili cilji komunizma ponovno jasno povedani. Ti cilji so vedno isti. Komunizem hoče zavladati po vsem svetu: kjer je mogoče, želi to doseči na miren način, kjer pa tega na miren način ne more doseči, pa s pomočjo revolucij in vojske — toda ne sovjetske; ta mora ostati nedotaknjena in pripravljena za zadnji udarec.

Če je Angola svetu odprla oči, potem je bil storjen velik korak naprej k iztreznjenju človeštva. Upajmo, da v tako zanko, kot so bili Helsinki, svet ne bo več padel.

Kaj je žito? Je pridelek, ki ga industrializirane države kapitalizma prodajajo poljedelskim državam socializma.

PRISRČNO ČESTITAMO!

Tudi v letošnjem letu je ali pa bo vrsta naših protikomunističnih borcev in članov naše organizacije proslavljala svoje življenjske jubileje. Naj nam nihče od teh ne zameri, ako ne bomo na dolgo in široko opisovali njihovega življenja. O vseh bomo zapisali samo to, da so v času, ko je bil slovenski narod v najhujši stiski, priskočili mu na pomoč in odšli med borce za pravico, resnico in svobodo, in da je vsakdo na svojem mestu storil v polni meri svojo dolžnost, za kar jim je in jim bo slovensko verno in demokratično ljudstvo iskreno hvaležno.

In še nekaj naj poudarimo, ko gledamo danes na borčevskih sestankih, občnih zborih in spominskih proslavah vrsto zrelih mož — bivših borcev: ostali so taki, kot so bili, ostali so naši trdni stebri, ostali so možje, zvesti veri svojih prednikov, zvesti slovenski protikomunistični ideji; niso jih premamila zavajanja od leve in desne.

V Clevelandu

sta praznovala svoje jubileje:

France Slemc — 80-letnico svojega rojstva;

Ernest Zupan — 70-letnico rojstva.

Obema slavljencema so člani DSPB v Clevelandu iskreno čestitali na svojem občnem zboru dne 7. marca t. l. Zvezni predsednik pisatelj Karel Mauser ju je počastil z lepim nagovorom.

V Gilbertu, Minnesota

bo praznoval 65-letnico rojstva:

Metod Menart, rojen 21. maja 1911, večletni agilni blagajnik DSPB v Gilbertu, Minnesota.

V Buenos Airesu

so v prvi polovici letošnjega leta praznovali svoje jubileje:

Franc Jarc, rojen 5. marca 1906;

dr. Jože Krivec, rojen 16. marca 1916;

Slavko Skoberne, rojen 18. marca 1916;

Jože Hočevar, rojen 7. marca 1926;

Ostalih slavljencev se bomo spomnili v prihodnjih številkah Vestnika. Vsem iskreno in prisrčno čestitamo in prosimo Vsemogočnega, da jih še dolgo ohrani zdrave in delovne v naši sredi!

Zaman

Saj dobro vem,
da tvoje preblago srce
že davno strohnelo
je v breznu kočevskega Roga.

In vem,
da tvoje in drugih kosti
upor le slaboten
še dajejo silam razkroja.

Vse to vem,
vendar srce
le še čaka.

Me boš še ljubil?
Glej, lasje že sivijo
in brazde po licih
je čas mi zoral.

Ah, pridi
moj ženin!

Toda
tvoji koraki so mrtvi.

O. M.

PISMA UREDNIŠTVU

K članku: „Slovenskemu vojaku v spomin“

Gospod R. Bras, nikar ga ne „svirajte“, ko niste bili niti vojak, niti častnik R. bataljona. To se pravi, da imate stavek, ki ga pod narekovanjem citirate v članku: Slovenskemu vojaku v spomin (Vestnik 1-4/76) od nekega drugega, hvala Bogu, preživelega častnika R. bataljona. Temu gospodu bi pa rada kronološko osvežila spomin. V ta namen hočem po ohranjenih zapiskih poveljnika navesti akcije in dogodke bataljona v mesecu aprilu 1945. Vsem nam je še v spominu, da je bil v aprilu z rusko in zavezniško podporo napredek Titovih enot na Balkanu očiten.

Četrtega aprila se je R. bataljon vrnil v Cerknico iz akcije proti devetem korpusu (na Primorskem).

Desetega aprila pohod proti Loškemu potoku.

Enajstega aprila pohod proti Kočevju.

Dvanajstega aprila prihod v Kočevje.

Trinajstega aprila zasedba položajev.

Kombinirana akcija proti sedmemu korpusu, ki je vdiral preko meje Bele krajine.

Vendar se je medtem položaj na meji bivše jugoslovansko-italijanske meje zaradi naglega napredovanja IV. hercegovske armade (g. p. Peter Drapšin) tako poslabšal, da je R. bataljon dobil nalog, da zapusti položaje, se umakne z levega krila Dolenjskih toplic v Žužemberk, od tam s kamioni prepelje v Grosuplje, od tam z vlakom na Rakek. To je bilo 24.—25. aprila. Pri tej premestitvi je vsa težka četa ostala na Dolenjskem ter se z nočnimi marši začela premikati v smeri ljubljanskega polja preko Iga in Podpeči proti Rakeku.

Takrat je XXIX. hercegovska divizija v sklopu IV. armade že zasedla linijo Grahovo-Bloška polica.

26. aprila je R. bataljon to divizijo vrgel nazaj in zavzel Križno goro in loški grad pri Starem trgu.

27. aprila sta mu v okrepitev bili poslani dve četi Novomeškega bataljona pod poveljstvom st. Tomica, dve četi iz Vrhnike pod poveljstvom st. Grandovca, dve grški četi, dva tovornjaka z radijsko postajo in en top, ki je prišel iz Rovt.

28. aprila dogovori s srbskimi prostovoljci — poveljnik ppolk. Tatalović za skupno akcijo.

29. aprila pride četniška skupina Djakovića in se ponudi v pomoč.

30. aprila odhod vseh Srbov proti Vrhniki-Polhovem gradu—št. Joštu v upanju v smeri Cerklje-Kobarid prekoračiti mejo v Italijo. Iz Ljubljane odšel na razgovor s ppolk. Tatalovićem polk. Krener zaradi možnosti skupnega prodora proti zahodu, da bi vzpostavili zvezo z Angleži.

Srbski četniki pod poveljstvom generala Damjanovića brez predhodnega obvestila zapustili položaje na Primorskem med 29. aprilom in 1. majem in se umaknili proti Vidmu, da pridejo v stik z zavezniki. V izpraznjene položaje je naglo prodirala IV. armada po ruti Čabar—Prezid—Mašun—Knežak—št. Peter—Postojna.

2. maja sprememba položaja — prekinitev napada. R. b. osamljen ni mogel vzdržati pritiska.

3. maja (četrtek) ob 23. uri padel Rakek. Četa z Rakeka se umaknila v Cerknico. Partizani se s kamijoni vozijo preko Gornjega jezera v cerkniško kotlino.

4. maja (petek) ob 1,30 uri ponoči umik čez Begunje—Rakitno na sektor Borovnica—Vnanje in Notranje gorice.

V Vnanjih goricah, kamor prišli pozno popoldne, pov. Vule zaprosil avto za prevoz v Ljubljano. Prišel iskat šofer in pomolil pod nos posebno izdajo Slovenca, kjer prvič zvedeli, kaj se je zgodilo v Ljubljani.

Na Pokr. upravi najde Vule očeta že pripravljeneza za odhod.

Smatram, da se iz navedenega lahko prepričate, da je bil pov. bat. tako zavzet, da ni imel niti časa niti prilike, da se seznanj z dogodki v Ljubljani, da torej take izjave v Vnanjih goricah ni mogel dati in je skrajno neetično in nepietetno pokojnemu to izjavo podkati.

General Rupnik mu ni bil samo oče ampak tudi predpostavljeni častnik — vojaški strateg — kar celo g. Bras ugotavlja — katerega odločitve je Vule pravtako spoštoval, kot je sam spoštovanje zahteval od svojih podrejenih. V dokaz naj vam navedem izvleček iz „Izvid k Vetr. žaloigri“, ki je izšel 15. avgusta 1965., kjer je zapisano sledeče: Zato je bila usodopolna napaka N. O. za Slovenijo, ko je odstranil gen. L. Rupnika s položaja poveljstva Domobranstva odnosno SNV v trenutku, ko je bila situacija najbolj kočljiva, tembolj ker N. O. ni razpolagal z novim poveljnikom, ki bi bil dorasel situaciji. To napako je namreč gen. Rupnik videl in jo kljub nelojalnemu postopanju sovražno razpoloženega N. O. skušal omiliti

s tem, da je svojega sina Vuka prosil naj ostane do zadnje in skrajne možnosti pri domobranski vojski, ter rešuje, kar se rešiti še da. Iz spominov pov. 2. polka SNV pp. Vuka Rupnika je namreč razvidno, da je spričo nekorektnega postopanja zarotnikov in novih oblastnikov okoli N. O. za Slovenijo takratni major Rupnik hotel opustiti vsako nadaljne sodelovanje z NOS in SNV in spremljati svojega očeta v negotovo tujino. In ravno tej poslednji vojaški želji že odstavljenega kom. Slov. Dom. se je zahvaliti, da je Vuk Rupnik ostal pri vojski in ji odločilno koristil ter dosegel razveljavo operativnih zapovedi SNV štev. 1 in štev. 2, ki sta odredjali umik po brigadah in po shematično poldnevnikom podobno začrtanih nehodnih smereh in tako preprečil neizbežen polom že 5. maja 1945. (brigade so tedaj obstajale samo na papirju v načrtih N. O. in bi nastala zmešnjava, ker ni bilo znano, katera enota kam spada). —

6. aprila 1976.

Zinka Rupnik

Mendoza, 30. marca 1976

Dragi urednik, čestitam Ti! Članek „Janez Čuček, Kljukec leta 1976“ sem prebral s takim užitkom, kakor že zlepa ne katerega. Tudi prijatelji so mi potrdili, da jih je članek spravil v dobro voljo. Mora pa imeti Čuček dobre oči, da vidi stvari, ki jih ni, ne vidi pa tistih, ki so. Zanimivo je Čučekovo izražanje. O političnih beguncih ne pravi, da so proti komunizmu ali proti komunističnemu režimu, ki vlada doma, ampak pravi, da so proti Jugoslaviji. Prav tako pravi glede slovenske šole, da so „začinjene“ s protijugoslovansko vzgojo, ne pa da so protikomunistično usmerjene, kar je čisto naravno, saj smo zaradi komunizma zapustili domovino. Prav je, da prinaša Vestnik take ocvirke iz domačega komunističnega pisanja.

T.

San Andrés, 15. aprila 1976

Dragi urednik! V "Vestniku" (štev. 14/1976) je bil objavljen članek „Po 30 letih“ v katerem pisec „ŽAR-Uruguay“ priporoča podroben popis vseh dogodkov, ki so se zgodili v času druge svetovne vojne in komunistične revolucije na Slovenskem. Ta priporočila je strnil v 11 točk.

Prepričam sem, da se večina bralcev Vestnika strinja s piscem, da je skrajni čas (priče legajo v grobove), da se vse popiše v dokumentarni obliki. In tudi s tem se gotovo večina strinja, da bi se v preteklih 30 letih lahko več napravilo kot se je, čeprav je treba priznati, da se je v raznih časopisih, revijah, knjigah, Zbornikih Svobodne Slovenije zbralo precej gradiva.

Če zasluži kdo posebej pohvalo za veliko delo, ki se je opravilo na področju zbiranja medvojnega gradiva, jo zasluži dr. Filip Žakelj. ŽAR meni, da knjige dr. Žaklja marsikaj pojasnjujejo, pa ne v dokumentarni obliki. Ta trditev se mi ne zdi točna. Knjige dr. Žaklja vsebujejo številna pričevanja očitvecev, udeležencev raznih dogodkov in tudi žrtev nasilja. Razumljivo je, da so te osebe marsikaj napisale in dale na zapisnik v čustveni obliki, kar pa avtentičnosti dogodka nič ne spreminja. Zgodovinar bo iz teh pričevanj izluščil to, kar je bistveno in važno.

Dalje je v knjigi dr. Žaklja ponatis mnogih dokumentov — zlasti v zvezkih „Taboriščni arhiv priča“ in tudi v drugih knjigah. V tretjem zvezku omenjenega arhiva je npr. ponatis 398 originalnih dokumentov. Mislim, da lahko mirno trdimo, da so knjige dr. Žaklja, ki je danes skoraj edini zbiratelj in pisec medvojnih dogodkov, v zelo veliki meri dokumentarno gradivo za dobo okupacije in komunistične revolucije in zasluži dr. Žakelj za to delo veliko pohvalo.

Prav pa bi bilo, da bi k temu delu — v smislu priporočil ŽAR-a — pristopili vsi Slovenci, zlasti izobraženci in pomagali zbirati zgodovinsko gradivo o naši polpretekli dobi.

Rudolf Smersu

SIN SLOVENSKEGA POLITIČNEGA EMIGRANTA — ŠKOF V KANADI

Papež Pavel VI. je imenoval slovenskega duhovnika **msgr. dr. Alojzija Ambrožiča** za pomožnega škofa torontske nadškofije.

Novi škof je sin znanega slovenskega javnega delavca in odločnega protikomunista rajnega Alojzija Ambrožiča iz Gaberja, župnija Dobrovo pri Ljubljani, zvestega in pridnega sodelavca Vestnika ter nečak enega najodločnejših slovenskih izseljenskih duhovnikov rajnega p. Bernarda Ambrožiča. Bogoslovne študije je opravil v Torontu, Rimu in v Nemčiji, kjer je doktoriral v svetopisemskih vedah.

Msgr. dr. Alojzij Ambrožič je prvi škof, ki je izšel iz naše slovenske protikomunistične emigracije. Tudi njegovo imenovanje za škofa pomeni pomemben prodor slovenstva v Kanadi. Vsi Slovenci smo tega iskreno veseli in novemu škofu najprisrčneje čestitamo!

Upamo na njegov obisk med nami!

VELIK USPEH SLOVENSKEGA POLITIČNEGA EMIGRANTA

V zadnji tevilki Vestnika smo poročali, da je bil v Avstraliji za senatorja izvoljen gospod **Milivoj Emil Lajovic**, povojni slovenski politični emigrant, kar moramo smatrati za izredno važen slovenski uspeh.

Sedaj pa nam poročajo iz Avstralije o drugem velikem in pomembnem slovenskem uspehu. Slovenec **g. Vladimir Menart** je bil imenovan za predsednika posvetovalnega odbora za narodnostne zadeve pri vladi New South Wales. Ta odbor ima nalogo svetovati vladi v vprašanjih, ki zadevajo narodnostne manjšine.

G. Menart je bil rojen v Domžalah leta 1923, bil doma aktiven

protikomunističen borec, se je preselil v Avstralijo leta 1950, kjer ima lastno odvetniško pisarno. Je član Narodnega odbora za Slovenijo na listi Slovenske demokratske stranke.

Dragemu soborcu iskreno čestitamo!

Komunizem v Argentini

V Argentini so bile v zadnjih treh letih izredno ugodne razmere za razvoj komunizma. Skrajno pokvarjeni politični in sindikalni voditelji so delali zgolj za svoje lastne osebne koristi in si kopičili ogromna bogastva, vse drugo jih je kaj malo brigalo. Zato je drvela država s hitrimi koraki v gospodarski in socialni kaos.

Komunisti so to obupno stanje v Argentini temeljito izrabili. Vrinili so se v vse ustanove in organizacije, v uredništva publikacij, v šole v sindikate, tudi v nekatere cerkvene organizacije. Izšolali so veliko število prepagandistov, agitatorjev, organizatorjev stavk, atentatorjev itd. Izredno slabo gospodarsko stanje države jim je olajšalo dostop do delavskih množic, katerih zaslužek je bil zaradi inflacije vedno manjši. Že se je zdelo, da je Argentina zrela za komunistično revolucijo in za prevzem oblasti po komunistih in njihovih sopotnikih.

Dvojna igra

Komunisti so skušali doseči svoj cilj — prevzem oblasti v Argentini — po dveh poteh: prva je bila, kazati se v javnosti kot zmerno, demokratično gibanje, ki podpira in priznava državno oblast in deluje natančno po zakonitih predpisih, ki obsoja nasilje, atentate, politične umore, ugrabitve in podobne nezakovitosti. Druga pot pa je bila: tajno, po vseh svojih močeh podpirati gverilsko delovanje, pošiljati mlade komunistične člane med gverilce, jih podpirati z denarjem in z orožjem.

Ta dvojna igra je sploh značilna za komuniste po vsem svetu. Govorijo na vsa usta o miru, pa povsod pripravljajo vojne in revolucije. Tak primer dvojnega igranja je že nekaj let v Italiji. Uradna italijanska komunistična stranka se kaže kot ljubiteljica miru in demokracije. Tajno pa vzdržuje rdeče bande, ki uganjajo nasilja po vsej državi. Isto je v Argentini.

Sovjeti v tovarnah

Komunisti so v Argentini skušali zajeti zlasti delavstvo in dijake. Vriivali so se v peronistične sindikate in prevzemali vodstvo v njih. Kjer na ta način niso uspeli, so proti peronističnim delegatom izbrali svoje delegate, ki so vodili delavsko gibanje v tovarnah. To so bili pravi sovjeti v tovarnah, proti katerim uradni peronistični delegati niso prav nič pome-

nili in ničesar zmogli. Državna oblast je v svoji nemoči popuščala in prepuščala tem sovjetom delavsko vodstvo v tovarnah.

O delu komunistov na sindikalnem področju je v listu „Nueva Era“ z dne 7. avgusta 1975 zapisal eden izmed komunističnih vodij v Argentini Enrique Barshkansky (skoraj vsi priimki vodilnih komunistov v Argentini so tuji, nešpanski), da so komunisti v delavskih sindikatih napredovali v letu 1975 od 663 celic na 1353 celic, ki prevzemajo oblast v tovarnah. Poleg teh celic, v katerih so starejši člani, so v podjetjih tudi mladinske komunistične celice. Teh je ob koncu leta 1974 bilo 472. V letu 1975 se je to število podvojilo.

V posameznih — zlasti večjih — tovarnah izdajajo komunisti manjša lastna glasila, namenjena delavcem tiste tovarne. Ob koncu leta 1974 je bilo takih glasil 34 in so se tiskala ali razmnoževala v 75.000 izvodih.

Načrti za prihodnost

Vodstvo komunistične stranke v Argentini je pripravilo za prihodnost naslednji načrt: v letu 1976 je potrebno pridobiti 20.000 novih članov, to je pravih, rednih članov z izkaznico. Ker ima stranka sedaj 70.000 članov, jih namerava imeti koncem leta 1976 vsaj 90.000. Poleg tega nameravajo dobiti novih 60.000 podpornih članov, iz katerih bodo pozneje rekrutirali redne člane. Naklado svojega glasila „Nuestra Palabra“ nameravajo dvigniti na 50.000 izvodov. Tudi imajo namen izšolati 4000 članov za akcijsko delo (za gverilo, organizacijo štrajkov, demonstracij, atentatov itd.)

Eden izmed komunističnih voditeljev Orestes Ghioldi je na komunističnem zborovanju izjavil, da mora postati komunistična stranka množična stranka, ki naj nadomesti peronistično stranko.

Finančna sredstva

Po poročilu v komunističnem uradnem glasilu „Nuestra Palabra“ je bilo v prvih sedmih mesecih lanskega leta zbrano v vsej Argentini blizu 4.000 milijonov pesov m/n, dočim jih je bilo v vsem letu 1974 zbranih le 3.000 milijonov pesov. Na seji finančnega odbora, ki jo je vodil že omenjeni Orestes Ghioldi in so ji prisostvovali delegati vseh provincialnih komitejev ter šef propagande Jorge Bergstein in šef organizacije Mario Liber, je bilo sklenjeno, da se mora zbrati do konca leta 1975 najmanj še 60% več, kot je bilo zbranega v prvih sedmih mesecih — torej okoli 7.000 milijonov pesov m/n.

Pridobivanje politikov

Kakor drugod tako se komunisti tudi v Argentini trudijo, da bi si pridobili simpatije ljudi, ki imajo vpliv na množice, zlasti politikov. Zanje ustanavljajo posebne organizme kot npr. „Sociedad argentina de relaciones culturales con la URSS“ ali „Sociedad soviética de amistad con los

pueblos.“ Članom teh organizmov se nudijo razne ugodnosti kot npr. brezplačna potovanja na razne kongrese, brezplačni ogled Sovjetske zveze itd.

Tako je nedavno vodstvo Sovjetske zveze povabilo nekaj argentinskih parlamentarcev (sedaj že bivših) na ogled Sovjetske zveze. To so bili senatorji Vicente L. Saadi, Juan Carlos Pugliese, Aldo Cantoni, Alberto Fonrouge, Rodolfo E. Blanco, Alejandro Díaz Biale in Amado Frugoli, ter poslanec Héctor Valenzua in Jorge Gerschman, tajnik argentinskega društva za kulturne zveze s Sovjetsko zvezo.

Vabilo kristjanom

Tudi v Argentini se ponavlja to, kar se je že ponovno zgodilo v Evropi in se zadnje čase dogaja tudi v Španiji. Komunisti ponujajo roko kristjanom in jih vabijo k sodelovanju.

Dne 26. septembra 1975 je Komite komunistične stranke v Buenos Airesu sklical sestanek, na katerega so bili posebej povabljeni nekateri kristjani z namenom, da se skupaj „poiščejo stične točke in napravijo načrti za sodelovanje.“ Referate na tem sestanku sta imela Fernando Nadra in Juan Rosales, ki jih komunisti smatrajo za strokovnjaka v verskih vprašanjih in ki sta vabila kristjane k sodelovanju pri zgradbi nove družbe (v kateri pa bodo prav kristjani prve žrtve komunizma).

Zoran

DRUŠTVENE VESTI

Gilbert, Minnesota

OBČNI ZBOR DSPB V GILBERTU

Dne 7. marca 1976 je imelo DSPB v Gilbertu svoj 17. redni občni zbor na prijaznem domu predsednika Franca Krulca na Aurori. Občnega zbora se je udeležilo lepo število članov društva. Vodil ga je predsednik Krulc, ki je pozdravil vse navzoče, še posebej pa duhovnega vodjo društva č. g. Janeza Šuštaršiča in č. g. Janeza Dolšino. Po prečitaniu zapisnika članskega občnega zbora je razvil lepo duhovno misel č. g. Šuštaršič. Sledila so poročila odborikov, iz katerih je bilo razvidno, da je imelo društvo tri lepo uspele prireditve: v juniju Spominsko proslavo, v oktobru proslavo slovenskega narodnega praznika in slovenske zastave ter redni občni zbor. Teh prireditev so se udeleževali vsi člani s svojimi družinskimi člani.

Nato je bilo prebrano pozdravno pismo zveznega predsednika, pisatelja Karla Mauserja, ki je napravilo na vse navzoče globok vtis. (Pismo bo objavljeno v Vestniku). — Izvoljen je bil v celoti ves dosedanji odbor, ki se trudi, da se v članstvu in njihovih potomcih ohranijo ideje, za katere so se vaški stražarji, domobranci in drugi protikomunistični borci pred več kot tridesetimi leti borili doma. — Z molitvijo je nato predsednik Krulc sklenil občni zbor. — Žene članov in dekleta pa so nato vse navzoče pogostile z okusno malico.

„KMALU SE BOM SREČAL Z MARXOM“

V nekem slovenskem dnevniku je bil članek v spomin pokojnega kitajskega voditelja Čuenlaja. Tam piše, da je Čuenlaj, že zelo hudo bolan, rekel: „Kmalu se bom srečal z Marxom.“

Kaj je kitajski voditelj mislil s tem? V ustih prepričanega marksista namreč take besede zelo presenečajo. Srečamo jih pri kristjanih in pri vseh ki verujejo v posmrtno življenje. Toda kaj naj take besede pomenijo marksistu? Če po smrti nič ni, kot trdijo oni, potem tudi nobenega srečanja ni ne z Marxom ne z nikomer drugim. Potem veljajo le Dantejeve besede: „Pustite vsako upanje vi ki umrjete.“

Morda pa pomenijo Čuenlajeve besede, da ni bil tako prepričan, da po smrti nič ni, in njegove besede niso bile le prazna fraza? Vsekakor, ko človek gleda smrti v obraz, marsikaj drugače vrednoti, kot kadar je pri polnem zdravju in sredi revolucionarnega dela. Morda se takrat tudi v dušo revolucionarja-marksista ukrade dvom, da s smrtjo le ni vsega konec.

Za nas kristjane to ni dvom, temveč trdna gotovost, ker ni upanje za srečanje z Marxom, temveč s Kristusom.

— — — —

VSEBINA: Uvodnik — Bodimo luči, to je naš poklic (Karel Mauser) — Gospod stotnik (Ivan Cankar) — Kako bivši komunist sodi o komunistih (Ignazio Silone) — Slovenščina na ljubljanski televiziji — Glas iz Rima (Sm R) — Jugoslavija hoče potisniti Cerkev v zakristije — Načrt uredbe o ureditvi slovenske narodne vojske — Slovenska narodna vojska — Mi za narod, komunisti pa za sebe (dr. Fr. Blatnik) — Zahvala darovalcem za slovenski spominski križ v Midlandu (Otmar Mauser) — Kje smo, kam gremo II (Pavle Rant) — Č. g. Jože Guštin - vrhovni kaplan zvezne policije — Č. g. Jože Horn - štabni kaplan VIII. gorske brigade — Slovenščina na kongresu pisateljev Jugoslavije — Sovjetski tanki za Pinocheta — Komunistična partija Jugoslavije — Na katerem mestu smo? — Slovenci v tržaški pokrajini (Sm R) — Darovi za Zavetišče škofa Rožmana — Pozna spoznanja — Naši jubilaranti — Zaman (O. M.) — Pisma uredništvu — Sin slovenskega političnega emigranta - škof v Kanadi — Velik uspeh slovenskega političnega emigranta — Komunizem v Argentini (Zoran) — Društvene vesti.

Correo Argentino Sue. 7	TARIFA REDUCIDA	Propiedad Intelectual
	Concesión No. 6830	No. 1.211.703 — 11-9-73
		Ramón Falcón 4156, Bs. As.